

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií, Katedra německých a rakouských studií

Petra Černá

**Rakouská Strana zelených a její role v
rakouském boji proti jaderné elektrárně
Temelín**

Bakalářská práce

Praha 2014

Autor práce: **Petra Černá**

Vedoucí práce: **PhDr. Petr Šafařík**

Rok obhajoby: **2014**

Bibliografický záznam

ČERNÁ, Petra. *Rakouská strana zelených a její role v rakouském boji proti jaderné elektrárně Temelín*. Praha, 2014. 95 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra německých a rakouských studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Petr Šafařík.

Abstrakt

Bakalářská práce *Rakouská strana zelených a její role v rakouském boji proti jaderné elektrárně Temelín* pojednává o vztazích mezi Rakouskou federací a Českou republikou na poli jaderné energetiky; konkrétně se zabývá děním kolem výstavby a posléze plánované dostavby české jaderné elektrárny Temelín. Práce se ale především pokouší analyzovat postoj rakouské zelené strany *Die Grünen - Die grüne Alternative* a její komunikaci temelínské problematiky v letech 2004-2013, kdy již obě země byly členskými státy Evropské unie. Práce se nejdříve zaměřuje na představení problematiky a hlavních aktérů. Na začátku tedy popisuje samotný průběh výstavby Temelína včetně odůvodnění obav, které z její výstavby a posléze existence a dostavby plynou. Poté shrnuje vývoj rakouských Zelených a rozebírá jejich stranické materiály, ve kterých se objevuje protijaderná tematika. Dále popisuje postoj hlavních politických stran Rakouska k jaderné tematice. Ve stěžejní části kromě komunikace Die Grünen na celostátní a nadnárodní úrovni analyzuje i chování odnoží jednotlivých rakouských zemí a hodnotí jejich orientaci vůči Temelínu. Využívá k tomu materiály, dostupné přímo na stránkách Die Grünen.

Abstract

Bachelor thesis *Austrian Green Party and its role in Austrian fight against Nuclear Power Plant Temelín* concerns relationship between Austrian Federation and the Czech Republic within the field of the nuclear industry; namely it concerns the situation around the building and lately planned completion of constructing of the Czech nuclear power plant Temelín. Primarily, the thesis tries to analyse an Austrian green party *Die Grünen - Die grüne Alternative* attitude and its communication of the Temelín problematic in years 2004-2013, when both countries have been member countries of the European Union. At first, thesis introduces the issue and main participants. At the very beginning it describes Temelín building itself, including the fear connected with its building and lately with its existence and completion. After that it summarizes the development of Austrian Greens and it analyses their party materials in which we can find anti-nuclear topics. Then it describes attitude of the main Austrian political parties to a nuclear theme. In the crucial part it also analyses, except the communication of Die Grünen on federal and supranational level, the behaviour of the local Green Party offices in individual Austrian lands and evaluated their orientation towards Temelín. It uses the materials which are available on Die Grünen' websites.

Klíčová slova

Strana zelených, Die Grünen, Rakousko, Česká republika, jaderná energetika, elektrárna, Temelín.

Keywords

Green Party, Die Grünen, Austria, Czech Republic, nuclear energy, power plant, Temelin.

Rozsah práce: Tato práce má rozsah **78 150** znaků (včetně mezer) textu, tedy **43,4** normostran.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Petra Černá

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své rodině za podporu při celém průběhu mého vzdělávání. Dále bych chtěla poděkovat vedoucímu mé práce, panu PhDr. Petru Šafaříkovi, za spolupráci a dohled nad obsahem mé práce. Dále děkuji za dohled panu doc. PhDr. Jiřímu Vykoukalovi, CSc. a slečně Mgr. Tereze Holé za pomoc při korekcích textu.

Seznam použitých zkratek

ALÖ – Alternative Liste Österreich

ČR – Česká republika

EIA – Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí

ESD – Evropský soudní dvůr

ETE – jaderná elektrárna Temelín

EU – Evropská unie

Euratom – Evropské společenství pro atomovou energii

FPÖ – Freiheitliche Partei Österreichs

GA – Die Grüne Alternative

GRÜNE – Die Grünen - Die grüne Alternative

JE – jaderná elektrárna

JETE – jaderná elektrárna Temelín

MŽP ČR – Ministerstvo životního prostředí České republiky

ÖVP – Österreichische Volkspartei

SPÖ – Sozialdemokratische Partei Österreich

VGÖ – Vereinte Grüne Österreichs

Obsah

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM	4
PROHLÁŠENÍ	8
PODĚKOVÁNÍ	9
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	1
ÚVOD	3
1. JADERNÁ ELEKTRÁRNA TEMELÍN	7
2. DIE GRÜNEN – DIE GRÜNE ALTERNATIVE	10
2.1. Představení rakouského systému	12
2.2. Základní charakteristika.....	13
2.3. Problematika jaderné energie z pohledu Zelených.....	15
2.4. Jak k tématu přistupují ostatní politické strany	17
3. BOJ ZELENÝCH PROTI TEMELÍNU	20
3.1. Die Grünen a protitemelínská agenda na federální úrovni.....	23
3.2. Die Grünen a protitemelínská agenda na zemské úrovni	30
3.3. Die Grünen a protitemelínská agenda na nadnárodní úrovni	46
ZÁVĚR	49
SUMMARY	51
POUŽITÁ LITERATURA	52
INTERNETOVÉ ZDROJE	53
SEZNAM PŘÍLOH	73
PŘÍLOHY	74

Úvod

Jaderná energetika vždy budila emoce, a to především kvůli potenciálnímu nebezpečí, které představuje. Pro mnohé je neuchopitelná a nepředstavitelná, a o to větší strach v nich budí. V roce 2011 se pozornost široké veřejnosti zaměřila na jadernou katastrofu v Japonsku. Jaderná elektrárna (JE) Fukušima vlivem silného zemětřesení a následných vln tsunami nadále nedokázala zabezpečit své jaderné reaktory a vlivem nastalých výbuchů a požárů se z ní začala šířit radiace. Svým rozsahem je tato katastrofa přirovnávána k havárii v Černobylu z roku 1986. Především tyto události považují za aktualizací moment, kdy se znovu začíná intenzivně hovořit o bezpečnosti jaderných (a to i moderních) elektráren.

Jak na evropské půdě, tak i v tuzemsku se můžeme setkat s debatami, zda zastavit, či podporovat běh jaderných elektráren. Ve velké míře se tyto diskuze vedou i mezi Českou republikou a Republikou Rakousko¹, která společně s Irskem, Dánskem, Itálií, Lucemburskem, Portugalskem a Řeckem nevytváří žádnou energii z nukleárních zdrojů. Tyto dlouholeté rakousko-české spory o budoucnosti české jaderné elektrárny Temelín nejsou ani po letech vyřešeny a zatím to nevypadá, že by jedna ze stran byla ochotna ze svých požadavků ustoupit.

Práce se bude zabývat vztahem rakouských Die Grünen - Die grüne Alternative k české jaderné elektrárně Temelín. Jedním z důvodů je fakt, že právě boj proti jaderné energetice je jedním z hlavních bodů zelených stran a rakouští Zelení nejsou výjimkou. Na začátku tedy představím jak jadernou elektrárnu Temelín, tak Die Grünen - Die grüne Alternative (dále jen Die Grünen). Uvedu jejich vývoj, vzájemné vztahy, provázanost se zelenou politikou a vymezím roli, jakou Zelení v rakouském stranickém systému hrají. Zaměřím se na zkoumání komunikace i konkrétních postupů a činností Die Grünen spojených s odporem vůči Temelínu. Jelikož se jedná o konkrétní Zelené, budu na počátku tohoto označení používat velké písmeno. V případě, že bych hovořila o dalších konkrétních zelených stranách, použila bych stejné označení. Pouze v případě, že bych hovořila o jiných takto orientovaných uskupeních, budu o nich psát jako o

¹ Dále jen Rakousko.

„zelených“: „zelené“ totiž nelze jednoznačně specifikovat² a toto označení zahrnuje jak politické strany, tak zelená hnutí.³

Od roku 2004 je Česká republika jakožto členský stát součástí struktur Evropské unie. Kvůli tomu bych se chtěla zaměřit i na vliv jaderné elektrárny Temelín na předvstupní vyjednávání a samotné členství v EU a na vztahy a na chování Die Grünen v tomto období. Díky tomu se práce bude věnovat především časovému rozmezí v letech 2004-2013.

Cílem práce je tedy identifikace role, kterou mají Die Grünen - Die grüne Alternative v rakouském boji za ukončení provozu či alespoň zvýšení bezpečnosti české jaderné elektrárny Temelín. Zaměřím se na to, jakým způsobem strana téma komunikovala (analýza programových dokumentů, tiskových zpráv či mediálních vyjádření dle dostupnosti), na prosazování opatření na regionální, celostátní a díky členství v Evropské unii i na celoevropské úrovni.

Abych se tématem Temelín versus Zelení mohla řádně zabývat, chtěla bych v kapitole, věnované Temelínu, vytyčit hlavní milníky jeho výstavby a zmínit hlavní důvody, které by mohly vést ke strachu z jaderné energie. Konkrétním problémům a vztahům s Die Grünen se budu věnovat v následujících kapitolách.

V této práci budu studovat konkrétní případ, tedy postoj Die Grünen - Die grüne Alternative k jaderné elektrárně Temelín jakožto případ silného tématu pro stranickou politiku. Při svém výzkumu využiji kombinace tří metod: v první části práce použiji metodu deskripce k vystižení rakouského politického a stranického systému a historickou naraci, kdy budu popisovat vznik elektrárny a zároveň i narůstající a vyvíjející se spor. V samotné analytické části se pak budu věnovat metodě analýzy, kdy se budu zaměřovat na zkoumání stranických materiálů Die Grünen. V daných materiálech budu hledat, jak se Zelení v určitých letech k Temelínu stavěli a jaké kroky Die Grünen podnikali k vyjádření nesouhlasu s postupem na české straně (tj. vybudování, provoz a možné rozšíření JETE) a jakým způsobem se pokoušeli bojovat proti samotné JETE.

² Mohou se ze ně považovat pacifisté, environmentalisté, vegetariáni, protijaderní aktivisté...

³ TALSHIR, Gayil. *The political ideology of green parties: from the politics of nature to redefining the nature of politics*. New York: Palgrave, 2002, s. 16.

V rámci této metody jsem stanovila následující hypotézu: odnože Die Grünen v jednotlivých spolkových zemích Rakouska, které jsou od jaderné elektrárny Temelín nejbližší, tedy Tyrolsko a Vorarlbersko, téma JETE téměř nekomunikují. Na druhou stranu spolkové země, které hraničí s Českou republikou (Horní a Dolní Rakousy) vystupují silně protitemelínsky. Vzdálenost od ČR tak dle mé hypotézy hraje roli – s rostoucí vzdáleností spolkové země od hranic s ČR klesá počet zmínek Zelených o JETE.

Co se zdrojů týče, při vypracování mé práce budu využívat zejména publikace, které se dotýkají tématu stran zelených, např. *The Green challenge: the development of Green parties in Europe* od Dicka Richardsona a Chrise Rootese či *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů* od českého autora Maxmiliána Strmisky; *The Green Challenge* představuje výčet rozvoje zelených stran v západní Evropě, přičemž navazuje vývojem Stran zelených i ve východní části Evropy, a sice od roku 1989. *Politické strany moderní Evropy* představují systémy politických stran v rozšířené Evropské unii a ostatních státech západní Evropy. Mimo jiné v nich Strmiska charakterizuje i konkrétní politické strany, zelené nevyjímaje. Ohledně jaderných elektráren budu informace čerpat z publikací *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union: Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries* od Michaela Getznera, která představuje vývoj rakousko-českých vztahů na poli jaderné energetiky v průběhu let, *Rizika přesahující hranice: případ Temelín* od autorů Helmutha Böcka a Dany Drábové, která se konkrétně soustřeďuje na dění kolem plánování a výstavby Temelína jak z české, tak z rakouské strany a z webových stránek ČEZu a ŠKODA PRAHA, věnujících se přímo tématu jaderné elektrárny Temelín. Na poli odborných prací je však relativně málo těch, které by se problematikou rakousko-českých vztahů ohledně Temelína z pohledu Die Grünen přímo zabývaly (více se problematice věnuje denní tisk). Z tohoto důvodu budu využívat zejména na internetu dostupné materiály a články, zejména pak ty, které má na svých webových stránkách přímo strana Die Grünen. Zároveň jsem stranu oslovila a požádala ji o přístup k jejich dokumentům; tak jsem učinila i na české straně, kdy jsem oslovila informační centrum jaderné elektrárny Temelín. Kompletní seznam pramenů bude uveden na konci bakalářské práce.

Téma této práce jsem si stanovila díky svému dlouholetému zájmu o problematiku komunikace stran zelených a jaderných elektráren, přičemž se domnívám, že právě zkoumání rakouského přístupu, konkrétně Strany zelených, k tuzemské jaderné elektrárně patří k nejzajímavějším konfliktům, které tato scéna nabízí. Již jen svým mnohaletým trváním, které nedokázala zastavit ani skutečnost, že jsou obě sousedící země součástí mezinárodních, úzce spolupracujících struktur, představuje tato problematika výborný analytický potenciál.

1. Jaderná elektrárna Temelín

Jaderná elektrárna Temelín (JETE⁴) se nachází asi 25 kilometrů od Českých Budějovic a zhruba 60 kilometrů od rakouských hranic. Potřebnou vodu zajišťuje vodní dílo Hněvkovice na Vltavě, které se vystavělo společně s elektrárnou. K elektrárně přísluší i čističky vody na horním toku řeky Vltavy.⁵

Počátek JETE se datuje do roku 1979, což je rok poté, co byla zahájena výstavba první jaderné elektrárny na území dnešní České republiky, Dukovan⁶. Primárním cílem bylo snížit energetickou závislost Československa⁷ na uhelné energetice⁸ a pomoci tak těžbou poničeným severním Čechám zbavit⁹ jejich životní prostředí znehodnocující zátěže.¹⁰ Investiční záměr stavby byl představen právě v roce 1979 a v roce 1980 bylo rozhodnuto o umístění elektrárny v lokalitě Temelín.¹¹ Tento záměr byl následně v roce 1985 vyprojektován společností Energoprojekt Praha. Samotná výstavba provozních objektů započala v roce 1987 a na starosti ji měla společnost ŠKODA PRAHA a.s.¹² Ačkoliv původní projekty zahrnovaly čtyři jaderné bloky, po pádu komunistického režimu v listopadu 1989 a rozpadu Československa¹³ bylo vládním usnesením vlády ČR č. 103/93 z března 1993 rozhodnuto o snížení jejich plánovaného počtu na bloky dva. V květnu 1993 byl podepsán kontrakt s americkou společností

⁴ Nově se můžeme setkat i s označením ETE.

⁵ JE Temelín a JE Dukovany. *JE Temelín – lokalita*. [online] [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://www.je-temelin-dukovany.cz/je-temelin-lokalita.htm>>

⁶ World Nuclear Association. *Nuclear Power in Czech Republic*. [online] [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://www.world-nuclear.org/info/country-profiles/countries-a-f/czech-republic/>>

⁷ Do roku 1990 nesl stát název Československá socialistická republika, 29. března 1990 se název změnil na Československou federativní republiku, 23. dubna 1990 vznikla Česká a Slovenská Federativní Republika. Československo zaniklo k 1. lednu 1993, kdy se rozdělilo na Českou a na Slovenskou republiku. Pro zjednodušení budu ve všech případech uvádět termín „Československo“.

⁸ Jejich škodlivost byla totiž díky odsiřování a investicím do snížení škodlivého dopadu na životní prostředí výrazně snížena. Od dokončení JETE byla ukončena činnost pouze jedné tepelné elektrárny, a sice litvínovské, vyrábějící energii z hnědého uhlí.

⁹ Navzdory tomu se v posledních letech (práce je odevzdávána v květnu 2014) paradoxně opět uvažuje o rozšíření těžby hnědého uhlí v severních Čechách, např. v lokalitách Horní Jiřetín, Černice atd.

¹⁰ Temelín.cz. *Zkušenosti s dnešním Temelínem*. [online] [citováno dne 17. 3. 2014] <http://www.temelin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=88>

¹¹ *Jaderná elektrárna Temelín. Dostavba 3. a 4. bloku*. [online] 2011. [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.skodapraha.cz/en/files/JETEemelin.pdf>>, s. 12.

¹² Přípravné práce započaly v roce 1983.

¹³ Skupina ČEZ. *Historie a současnost Elektrárny Temelín*. [online] [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/jaderna-energetika/jaderna-elektrany-cez/ete/historie-a-soucasnost.html>>

Westinghouse Electric Corporation¹⁴, který se týkal dodávek paliva a systému řízení.¹⁵ Termíny plánovaného dokončení se v průběhu let několikrát změnily, jaderná elektrárna Temelín se však svého dokončení dočkala, a sice v roce 2000. První elektřinu vyprodukovala 21. prosince 2000, do provozu však byla zapojena až v letech 2002-2003.¹⁶ V současné době se diskutuje o rozšíření výroby energie v rámci Temelína a výstavbě původně zamítnutého 3. a 4. bloku, čímž by se podíl jaderné energie v České republice výrazně zvýšil.¹⁷ Společně s JE Dukovany přitom současně JE Temelín vyprodukuje každoročně kolem 30 % energie v ČR, v roce 2012 toto číslo konkrétně činilo 35,3 %.¹⁸

Proč tedy vlastně jaderná energie v lidech budí vášně a strach? Zmíním zde tři nejčastěji uváděné faktory.¹⁹

Za prvé, stavba jaderné elektrárny je technicky (i finančně) náročným procesem. Při její výstavbě může každé, i byť zdánlivě malé pochybení způsobit následnou katastrofu při uvedení do provozu. Každá nekvalitní komponenta, jako může být např. neohnivzdorná a oheň šířící kabeláž, je možným budoucím zdrojem provozní neschopnosti.²⁰ Pro JETE byl v tomto ohledu pád komunistického režimu v Československu pozitivní externalitou: díky otevření hranic se stavitelům a projektantům naskytly nové možnosti, jako např. použití spolehlivějších součástek, které byly před rokem 1989, zejména kvůli neobchodování Východu se Západem, nedostupné. I přes kvalitnější komponenty výstavbu JETE provázely určité faktory,

¹⁴ Westinghouse Electric Corporation je společností, která se podílí na výstavbě jaderných elektráren v USA, Evropě a v dalších částech světa. Jejím hlavním heslem je „No company is more focused on nuclear technology.“ (Žádná společnost není více zaměřená na jadernou energii.). Westinghouse Electric Corporation. [online] [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://www.westinghousenuclear.com/>>

¹⁵ *Jaderná elektrárna Temelín. Dostavba 3. a 4. bloku.* [online] 2011. [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.skodapraha.cz/en/files/JETEemelin.pdf>>, s. 14.

¹⁶ Skupina ČEZ. *Historie a současnost Elektrárny Temelín.* [online] [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/jaderna-energetika/jaderna-elektrany-cez/ete/historie-a-soucasnost.html>>

¹⁷ Energostat. *Datová sekce o jaderné energetice v České republice a ve světě.* [online] říjen 2013 [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://energostat.cz/jaderna-energetika.html>>

¹⁸ Energostat. *Datová sekce o jaderné energetice v České republice a ve světě.* [online] říjen 2013 [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://energostat.cz/jaderna-energetika.html>>

¹⁹ Více jich lze najít na webových stránkách společnosti ČEZ. Skupina ČEZ. *Realita a mýty o jaderné energii.* [online] [citováno dne 25. 3. 2014] <<http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/jaderna-energetika/realita-a-myty-o-jaderna-energii.html#2>>

²⁰ Např. zmíněná neohnivzdorná a oheň šířící kabeláž by mohla při případném vypuknutí požáru rozšířit oheň po celé elektrárně a tak ohrozit jak provoz a životy lidí v elektrárně, ale i ve svém okolí, případně by mohlo dojít až k jaderné havárii.

kteře měly na její obraz vliv: co započala kuponová privatizace²¹ z počátku 90. let, v tom pokračovala zejm. výměna zkušeného ředitele výstavby za mladého a nezkušeného. Ačkoliv nový ředitel výstavby strávil ve své funkci jen devět měsíců, stihl svou neznalostí napáchat mnoho škod, ať již na technickém či na organizačním poli.²² Kvůli problémům, trvajícím až do roku 1998, stavbu opouštěli i kvalifikovaní pracovníci. Skutečnost se promítla do prodloužení výstavby Temelína a do prodražení celého projektu (Příloha č. 1).²³ JETE se tedy přes to, že i jeho odpůrci přiznávají, že patří mezi nejbezpečnější reaktory ve střední a východní Evropě, zaškatulkovala jako problémový projekt.²⁴

Druhým faktorem, majícím vliv na lidské obavy, je samotný dopad jaderných havárií a katastrof. Největší havárie jaderných elektráren v historii lidstva jsou katastrofy v ukrajinském Černobylu (26. dubna 1986) a v japonské Fukušimě Daiichi (11. března 2011).²⁵ V Černobylu došlo, i díky pochybením (jako např. otálení s informováním obyvatelstva o havárii apod.), k přímému zasažení cca. 600 000 osob²⁶, přičemž se kontaminace rozšířila i do vzdálenějších oblastí, kde se dotkla dalších 5 milionů lidí. Těchto 5 milionů obyvatel se přitom nacházelo nejen na území přímo zasažené Ukrajinou, ale i v Bělorusku a Rusku.²⁷ Svůj podíl na tom měl i vzniklý radioaktivní mrak, který po změně směru větru přešel i přes území Polska, Československa a Rakouska a od Alp se začal vracet zpět.²⁸ I tento faktor může mít na svědomí obavu z jaderné energie: následky havárie nenese jen stát, na jehož území k problému došlo, důsledky se vážně projevují i v dalších státech, bez možnosti jejich

²¹ Kuponová privatizace měla za cíl převést velkou část firem, které stát nedokázal efektivně spravovat, do soukromého vlastnictví. To se týkalo i několika společností, které se účastnily výstavby JETE, což jen napomohlo vybudovat atmosféru nejistoty.

²² *Jaderná elektrárna Temelín. Dostavba 3. a 4. bloku.* [online] 2011. [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.skodapraha.cz/en/files/JETEemelin.pdf>>, s. 17-18.

²³ *Jaderná elektrárna Temelín. Dostavba 3. a 4. bloku.* [online] 2011. [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.skodapraha.cz/en/files/JETEemelin.pdf>>, s. 16-18.

²⁴ *Temelín.cz. Zkušenosti s dnešním Temelínem.* [online] [citováno dne 17. 3. 2014] <http://www.temelin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=88>

²⁵ *Greenpeace.org. Jaderné havárie.* [online] [citováno dne 20. 3. 2014] <http://www.greenpeace.org/czech/cz/Kampan/klima_a_energetika/jaderna-energetika/jaderna-havarie/>

²⁶ I to se považuje za jeden z faktorů pro pád komunismu. Ukázalo se, že v rámci udržování svého ideologického obrazu komunistické vedení nechrání vlastní lidi a navíc je ani není schopno efektivně ochránit před podobnou katastrofou. University of Alberta. Kalashnikov, Antony. *Differing Interpretations: Causes of the Collapse of the Soviet Union.* [online] [citováno 29. 3. 2014] <<https://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/constellations/article/download/16289/13076>>

²⁷ *Černobyl.cz. Oběti jaderné nehody.* [online] [citováno 26. 3. 2014] <<http://www.cernobyl.cz/obeti-jaderna-nehody.html>>

²⁸ *Černobyl.cz. Radioaktivní zamoření.* [online] [citováno 26. 3. 2014] <<http://www.cernobyl.cz/radioaktivni-zamoreni.html>>

úspěšného zastavení. Poškození způsobená radioaktivitou mají dlouhotrvající charakter, tj. v Černobyli je vysídlená zóna, v Bělorusku došlo následkem radioaktivního spadu ke znehodnocení původně velmi úrodné půdy apod.²⁹

A za třetí, po 11. září 2001 se i široká veřejnost začala intenzivněji zajímat o problematiku terorismu a jeho možných cílů. Objevily se tak obavy z toho, že by se teroristé mohli zaměřit i na útok na jadernou elektrárnu. Případný vydařený útok by měl dalekosáhlé a tragické následky.

2. Die Grünen – Die grüne Alternative

Rakouská veřejnost se proti jaderné energetice vyjadřuje negativně dlouhodobě: antijaderné mínění je jakousi národní ideologií.³⁰ Na území Republiky Rakousko se dnes nenachází ani jedna aktivní jaderná elektrárna.³¹ Ne, že by si s myšlenkou jaderné energie nikdy nepohrávali: první průmyslově orientovaný reaktor byl vystavěn v „Seibersdorfu (počáteční kritický stav dosažen v září 1960), jeden školní reaktor“ byl vybudován „ve Vídni (počáteční kritický stav dosažen v březnu 1962) a další školní reaktor“ byl vystavěn „v Grazu (počáteční kritický stav dosažen v květnu 1965). Seibersdorfský reaktor měl mimo jiné fungovat jako výzkumné středisko pro projektovou přípravu a podporu výstavby budoucích jaderných elektráren v Rakousku.“³² Jediná JE, která však skutečně byla na rakouském území³³ vystavěna, se jmenuje Zwentendorf a dodnes stojí v Dolním Rakousku. Nikdy však energii nevyráběla: 5. listopadu 1978 Rakušané v celostátním referendu³⁴ rozhodli, že její

²⁹ Černobylská havárie. *Bělorusko – oběť jaderné havárie*. [online] [citováno 28. 3. 2014] <<http://chernobylzone.cz/belorusko-obet-jaderne-havarie/>>

³⁰ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 23.

³¹ Envi Web. *Rakouská energetika*. [online] [citováno dne 30. 3. 2014] <<http://www.enviweb.cz/clanek/energie/94971/rakouska-energetika>>

³² Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 3.

³³ Existovaly plány na výstavbu dalších, ty však nikdy nebyly uskutečněny.

³⁴ Referendum mělo i trochu jiný účel, než vyjádření názoru ohledně jaderné energie: kancléř Kreisky (SPÖ), který byl kancléřem v letech 1970-1983, prohlásil, že pokud se Rakousko vyjádří proti JE, tak rezignuje. Mnoho lidí tak hlasovalo proti JE, ačkoliv byli projaderně orientovaní, jen aby mohli Kreiskyho odstranit z vlády. Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 4.

spuštění nechtějí (Příloha č. 4).³⁵ Ovlivňování veřejného mínění tak, aby se obyvatelé vyjádřili pro jadernou energii, se nepodařilo ani přesto, že byla na rozhodnutí rakouské vlády vytvořena skupina expertů, kteří vedli informační kampaň, týkající se jaderných elektráren. Na jejich informačních mítincích se totiž objevovali hlavně protijaderní aktivisté, kteří téměř neumožňovali vznik seriózní diskuze.³⁶ Dnes Zwentendorf slouží jako poskytovatel náhradních dílů pro německé jaderné elektrárny³⁷ a Rakousko místo energie jaderné využívá zejména vodní elektrárny, které vytváří cca 70 % rakouské energie.³⁸

Díky referendu platí od 1. prosince 1978 protijaderný zákon, tzv. *Atomsperrgesetz*, který v roce 1999 získal ústavní statut:³⁹ změnil se v tzv. *Aktionsplan*, Akční plán pro rakouskou protijadernou politiku v evropském kontextu; klade za cíl zastavení všech jaderných reaktorů první generace⁴⁰ a dále vyzývá kandidátské státy ke zlepšení jaderné bezpečnosti, aby se dostala na úroveň, která odpovídá stavu v EU, pokud jde o technologie a regulační a provozní hlediska.⁴¹ Jeho součástí je i zmínka o tom, že v případě jaderného neštěstí v cizí zemi, které by mělo dopad i na rakouské území, bude Rakousko po této zemi vymáhat adekvátní kompenzaci.⁴² Objevily se různé snahy o to, aby bylo rozhodnutí zvráceno a JE Zwentendorf se uvedla do provozu, veškeré plány však zhatila havárie amerického reaktoru Three Mile Island v březnu 1979 a ve správnosti svého rozhodnutí se Rakušané posléze utvrdili při haváriích již zmíněného Černobylu⁴³ a Fukušimy.⁴⁴ Od 1986 jsou proti jaderné energetice zaměřené

³⁵ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 11.

³⁶ Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 3.

³⁷ AKW Zwentendorf. *History, 1946-2008*. [online] [citováno dne 20. 3. 2014] <<http://www.zwentendorf.com/en/geschichte.asp>>

³⁸ European nuclear society. Promper, Otmar, Böck, Helmuth. *Can Austria Survive Without Nuclear Power?* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.euronuclear.org/e-news/e-news-18/austria.htm>>

³⁹ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 21-22.

⁴⁰ Temelín má reaktory druhé generace.

⁴¹ Universität Wien. Zentraler Informatikdienst. *Die offizielle Atompolitik der Republik Österreich*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.unet.univie.ac.at/~a9406114/aai/atompolitik/atompolitik.html>>

⁴² Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 22.

⁴³ Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 5.

všechny rakouské strany.⁴⁵ A od roku 1991 mají Rakušané tzv. *Abteilung für Nuklearkoordination* (Oddělení pro jadernou koordinaci), které spadá pod ministerstvo životního prostředí a které koordinuje veškeré rakouské protijaderné aktivity jak doma, tak v zahraničí.⁴⁶

2.1. Představení rakouského systému

Takový je tedy ve zkratce přístup Rakušanů k jaderným otázkám. Jelikož Die Grünen působí na úrovni celostátní i v jednotlivých zemích a práce s touto skutečností pracuje, považují za vhodné pro začátek popsat základní obrysy uspořádání Rakouska, včetně vyjmenování spolkových zemí, kterými se budu v dalších kapitolách konkrétněji zabývat z hlediska jednotlivých zemských odnoží Die Grünen.

Rakouská republika je státem federativním, skládá se z devíti spolkových zemí (*Bundesländer*): Burgenland, Korutany, Dolní Rakousko, Horní Rakousko, Salcbursko, Štýrsko, Tyrolsko, Vorarlbersko a Vídeň.⁴⁷ Politickým systémem je parlamentní demokracie, zákonodárnou moc mají v rukou Národní rada (*Nationalrat*) a Spolková rada (*Bundesrat*). Národní rada je volena na čtyřleté období, její zasedání jsou veřejná a tvoří ji 183 poslanců. Je rozhodujícím legislativním orgánem v zemi: v jejím čele stojí, v rámci zachování proporcionality, tři předsedové ze tří stran, které z posledních voleb vzešly jako nejsilnější. Součástí *Nationalrat* jsou výbory, podvýbory a stranické kluby, které musí tvořit min. pět poslanců. Spolková rada zastupuje zájmy všech spolkových zemí, každá země je v ní zastoupena dvěma až dvanácti poslanci. Jejich volební období závisí na volebním období jednotlivých zemských sněmů: většinou se jedná o pětiletý či šestiletý cyklus. V obou radách jsou zástupci voleni dle jejich příslušnosti k politickým stranám a dle jejich osobních postojů.⁴⁸

⁴⁴ Mladá fronta DNES. *Nepoučili jste se z Fukušimy, obořilo se Rakousko na Čechy kvůli jádru*. [online] 16. 9. 2011 [citováno dne 23. 4. 2014] <http://zpravy.idnes.cz/cesi-se-z-fukusimy-vubec-nepouculi-stezuji-si-rakusane-pgo-/domaci.aspx?c=A110916_160837_domaci_brm>

⁴⁵ Universität Wien. Zentraler Informatikdienst. *Die offizielle Atompolitik der Republik Österreich*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014]

<<http://www.unet.univie.ac.at/~a9406114/aai/atompolitik/atompolitik.html>>

⁴⁶ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 24.

⁴⁷ V němčině jejich označení (ve stejném pořadí) zní: Burgenland, Kärnten, Niederösterreich, Oberösterreich, Salzburg, Steiermark, Tirol, Vorarlberg a Wien. Statistik Austria: Die Informationsmanager. *Bundesländer*. [online] [citováno dne 18. 4. 2014]

<http://www.statistik.gv.at/web_de/klassifikationen/regionale_gliederungen/bundeslaender/index.html>

⁴⁸ Říchová, Blanka. *Komparace politických systémů II*. Vyd. 3., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2004, s. 129-146.

Volební systém je proporční s devíti volebními obvody (*Wahlkreise*), které jsou totožné s územími jednotlivých spolkových zemí. Ty se dělí na 43 regionálních obvodů, přičemž počet mandátů v každém obvodu činí od jedné do osmi. Nejvíce mandátů se alokuje ve spolkové zemi Dolní Rakousy (36 mandátů), hned po ní je Vídeň (33 mandátů) a Horní Rakousy (32 mandátů). Nejméně mandátů má se sedmi zástupci Burgenland. Aby měly strany vůbec šanci ovlivňovat politické dění na úrovni celého státu, musí překročit čtyřprocentní omezovací klauzuli, nebo získat alespoň jeden mandát na regionální úrovni.⁴⁹

2.2. Základní charakteristika

Die Grünen - Die grüne Alternative (Die Grünen, GRÜNE, Zelení - Zelená alternativa) mají kořeny „v různých ekologických občanských iniciativách na počátku sedmdesátých let, které byly rozvíjeny na komunální i zemské rovině.“⁵⁰ Zelení však svůj počátek datují konkrétně k výše zmíněné kampani, týkající se spuštění JE Zwentendorf, tedy k roku 1978.⁵¹ Již tehdy v Rakousku působilo silné ekologické hnutí, které svou činností napomohlo k neuvedení jediné vystavěné rakouské jaderné elektrárny do chodu. V té době však ještě nepůsobilo jako politická strana. V roce 1977 se sice projevil první pokus o stranické působení, kdy se objevily dvě zelené kandidatury na kandidátní listině do obecní rady (*Gemeinderat*) města Salcburk, žádná strana však založena nebyla. Až v letech 1981-1982 se v Rakousku, podpořeny úspěchem německé Strany zelených, vykristalizovaly různé „pseudo-zelené“ strany. V roce 1982 vznikly dvě zeleně orientované strany, ALÖ (*Alternative Liste Österreich*, Alternativní listina Rakouska) a VGÖ (*Vereinte Grüne Österreichs*, Spojení zelení Rakouska), které v následujících třech letech určovaly směr zelené politiky. VGÖ viděla svou hlavní roli v ochraně životního prostředí, zatímco ALÖ se kromě ekologie⁵²

⁴⁹ Obludník, Jan. Parlamentní volby v Rakousku v roce 2006. *European Electoral Studies*, Vol. 2 (2007), No. 2, pp. 220-237.

⁵⁰ Strmiska, Maxmilián. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 318.

⁵¹ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Überblick. Die grüne Chronik*. [online] [citováno dne 19. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick>>

⁵² Zde bych chtěla vytyčit rozdíl mezi ekologií a environmentalismem: zatímco ekologie se stará přímo o životní prostředí a o Zemi jako takovou, přičemž vše na Zemi má dle ní zvláštní hodnotu, environmentalisté se o životní prostředí starají především kvůli budoucnosti lidské společnosti - využívají tzv. manažerský, antropocentrističtější přístup. Richardson, Dick, Rootes, Chris. *The Green challenge: the development of Green parties in Europe*. New York: Routledge, 1995, s. 11.

věnovala i takovým tématům, jako je solidarita, grassroots demokracie⁵³ a nenásilí. Ve volbách do Národní rady z roku 1983 kandidovaly obě strany odděleně, obě však byly příliš slabé a zůstaly bez mandátu. Aby měly na státní úrovni šanci na úspěch, došlo v roce 1986 k jejich sjednocení ve společnou stranu Zelená alternativa (GA, do parlamentu kandidovali jako *Die Grüne Alternative - Liste Freda Meissner-Blau*⁵⁴). V roce 1990 se přejmenovali na Zelená Alternativa - Zelení v parlamentu (*Die Grüne Alternative - Grüne im Parlament*) a v roce 1993 přijali dodnes platný název *Die Grünen - Die Grüne Alternative*.⁵⁵ Přestože dnes u „rakouských Zelených existuje umírněné a radikálně ekologické křídlo, není tento konflikt manifestován dovnitř strany ani navenek tak, jako je tomu např. u Zelených v sousedním Německu.“⁵⁶ Ve straně tedy neexistují vnitřní rozpory, které by její společnou politiku komplikovaly.

Hlavním programem Zelených je, dle posledního zveřejněného volebního programu z roku 2008,⁵⁷ kromě ekologických a environmentálních otázek i kampaň za práva menšin, boj proti chudobě, demokratický základ, solidarita, feminismus a sebeurčení, sociálně-ekologická daňová reforma⁵⁸ a podpora stávající rakouské neutrality.⁵⁹ Strana je silně orientovaná na ženy⁶⁰ a na mladé, protestně orientované voliče. Nejsou stranou masovou (počet členů se pohybuje kolem 4 600⁶¹) a zaměřují se spíše na mediální komunikaci s ekologickými aktivisty a sympatizanty zelených myšlenek.⁶² Jsou členy mezinárodního uskupení *Global Greens*⁶³, Evropské strany

⁵³ Demokracie, uplatňovaná zdola, od kořenů. Hloušek, Vít, Kopeček, Lubomír. *Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, s. 86.

⁵⁴ Zelená alternativa – seznam Fredey Meissner-Blauové. Freda Meissner-Blauová je zakladatelkou rakouské Strany zelených a je významnou environmentální aktivistkou. Je neúspěšnou kandidátkou na úřad prezidenta Rakouska.

⁵⁵ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Die grüne Alternative: Woher sie kommt. Kurzer Abriss über die Vorgeschichte bis zum Einzug der Grünen in den österreichischen Nationalrat 1986*. [online] 2011. [citováno dne 19. 4. 2014]

<<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick/vorgeschichte-der-gruenen.pdf>>

⁵⁶ V Německu díky tomuto konfliktu dokonce došlo k roztržité straně na několik uskupení. Strmiska, Maxmilián. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 316.

⁵⁷ Se stejným programem šli i do voleb v roce 2013.

⁵⁸ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Wahlprogramm 2008*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/wahlprogramme/wahlprogramm-2008.pdf>>

⁵⁹ Strmiska, Maxmilián. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 318.

⁶⁰ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Wahlprogramm 2008*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/wahlprogramme/wahlprogramm-2008.pdf>>

⁶¹ Der Standard. *Wieviele Mitglieder haben die österreichischen Parteien jeweils?* [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://derstandard.at/1224776617579/Wieviele-Mitglieder-haben-die-oesterreichischen-Parteien-jeweils>>

⁶² Strmiska, Maxmilián. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 316-318.

zelených (*European Green Party*, v Evropském parlamentu mají dva rakouské poslance)⁶⁴ a evropského uskupení Zelení – Evropská svobodná aliance (*The Greens - European Free Alliance*, v Evropském parlamentu mají také dva rakouské poslance).⁶⁵

Die Grünen mají ve svém čele tři důležité funkce: federálního ředitele, mluvčího a předsedu klubu. Do 21. června 2004 byl ředitelem, tedy jakýmsi stranickým manažerem⁶⁶, Franz Floss, po něm do 4. prosince 2009 Michaela Sburnyová (která byla v letech 2006 a 2008 znovuzvolena) a v době dokončení této práce tato funkce příslušila Stefanu Wallnerovi.⁶⁷ V čele strany je dnes mluvčí a zároveň předsedkyně stranického klubu Eva Glawischnig-Piesczeková, která v roce 2008 navázala⁶⁸ na předsednictví strany i stranického klubu⁶⁹ Alexandra Van der Bellena, který svou funkci vykonával od roku 1997.⁷⁰ Právě Eva Glawischnig se stala jednou z hlavních tváří moderní kampaně Zelených proti jaderné energii (Příloha č. 5).

2.3. Problematika jaderné energie z pohledu Zelených

Jaderné energii se Die Grünen věnují v rámci několika programů a publikací, tou nejvýznamnější je však její program, přímo se týkající energetického plánování. V tzv. Energetickém programu (*Energieprogram*) z roku 2006, který je stále platným, je jedním z hlavních hesel Die Grünen „*Die Energiewende ist ohne Alternative*“ (Energetická změna nemá alternativy). Heslo je rozvedeno v tezi o neexistenci bezpečné jaderné energetiky, a v tvrzení, že by se, společně s fosilními palivy, které produkují na 80 % energie v EU (z toho 15 % činí podíl JE), měla jaderná energie přestat využívat. Lidstvo by mělo přejít na energii obnovitelnou, která nevede ke změnám klimatu a šetří životní prostředí. Die Grünen v tomto programu dále uvádí, že Evropa čelí důležitému

⁶³ Global Greens. *Green Parties around the world*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.globalgreens.org/parties>>

⁶⁴ European Green Party. *Die Grünen*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://europeangreens.eu/parties/die-gr%C3%BCn>>

⁶⁵ The Greens - European Free Alliance. *Members*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.greens-efa.eu/members/42-all-members/austria-13.html>>

⁶⁶ Spravuje záležitosti politické strany na federální úrovni: jakýsi „národní správce“.

⁶⁷ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Spitzenpositionen der Gruenen*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick/spitzenpositionen-der-gruenen.pdf>>

⁶⁸ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Eva Glawischnig*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/eva-glawischnig>>

⁶⁹ Strany zelených většinou nemají předsedu, ale rozhodují na společných shromážděních, mluvčí tedy plní jakousi reprezentativní funkci, aby strana měla nějakou konkrétní tvář.

⁷⁰ Republik Österreich – Parlament. *Dr. Alexander Van der Bellen*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <http://www.parlament.gv.at/WWER/PAD_02856/>

rozhodnutí v oblasti energetiky: kvůli rostoucí spotřebě elektřiny se bude muset přiklonit buď na stranu rozšíření kapacit dosavadních fungujících elektráren, k zavedení úsporných opatření či k nahrazování stávajících elektráren elektrárnami na obnovitelné zdroje energie. Jen v letech 1971-2003 došlo k nárůstu spotřeby elektřiny o 41 % a Zelení předpokládají její nárůst do roku 2030 o dalších 30 %.⁷¹

Kromě toho se jaderné energii věnují ještě specifickěji: v *Energieprogramm* mají přímo kapitolu, ve které jadernou energii nazývají „*Teuer, riskant, keine Lösung für den Klimawandel*“ (Drahou, riskantní a žádným řešením pro změnu klimatu). Kromě tohoto Zelení jaderným elektrárnám vyčítají jejich neudržitelnost a nevyzpytatelnost: na tomto místě Die Grünen zmiňují Temelín jako příklad nepředvídatelných sérií nehod, které by mohly v konečné fázi vést k nepředvídatelným katastrofám. Připisují jim nedostatečnou ochranu proti teroristickým útokům (tuto obavu do svého programu zařadili po 11. září 2001), které by dle Zelených případně mohly vést až ke zhroucení jádra v reaktoru.⁷² Za nevýhodu JE považují i nevyřešené nakládání s jaderným odpadem. Zároveň varují před opakováním havárie v Černobylu. Jadernému průmyslu vyčítají vysoké subvence, osvobození jaderných paliv od daní a možnost využívání zvýhodněných úvěrů a investiční podpory: Zelení říkají, že bez státních dotací by jaderný průmysl nemohl existovat. V tom, že je jaderná energie drahá, je utvrzuje i fakt, že se Rakousko v rámci EU na financování jaderného programu podílí.: v letech 2007-2013 na výzkumný program pro jadernou energii vydalo 120 milionů eur, což je v konečném důsledku asi třikrát více,⁷³ než podíl České republiky, která má na svém území dvě jaderné elektrárny se šesti reaktory.⁷⁴

K jaderné energii se Zelení vyjadřují i v publikacích, které vycházejí k příležitosti jejich výročí: k dvacátému výročí byl v roce 2009 vydán magazín *20 Jahre Grün*, ve kterém konstatují, že bezjaderné Rakousko je již samozřejmostí, zatímco vysoké ceny ropy a strach z rizikové jaderné energie stále trvají. K tomu se podle Zelených přidává i obava z možné jaderné války.⁷⁵

⁷¹ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Energieprogramm*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/energieprogramm-1.pdf>>

⁷² Tuto konkrétní hrozbu mají přímo jmenovanou ve svém energetickém programu.

⁷³ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Energieprogramm*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/energieprogramm-1.pdf>>

⁷⁴ European Commission. *Research & Innovation. Energy. Facts & Figures*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <http://ec.europa.eu/research/energy/euratom/index_en.cfm?pg=faq#4>

⁷⁵ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *20 Jahre Grün*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick/magazin.pdf>>

Zmínku o jaderných elektrárnách a konkrétně i o českém Temelínu můžeme nalézt i v programu o životním prostředí (*Umweltprogramm*) z roku 2008, kde se Die Grünen odvolávají na rizikovost elektráren v okolí Rakouska.⁷⁶

V roce 2006 vydali Zelení publikaci, která se nazývá *20 Jahre nach Tschernobyl: 50 Jahre Atomenergie sind genug* (20 let po Černobyli: 50 let jaderné energie bylo dost). V ní komentují stávající jadernou energetiku jak z obecného, tak konkrétního hlediska a zdůrazňují nutnost opuštění od tohoto zdroje energie. O JETE se tam zmiňují jen okrajově: komentují její výkon, reaktory a závadnost a podotýkají, že má Česká republika v plánu výstavbu dvou nových temelínských reaktorů.⁷⁷

Ve volebním programu z roku 2008 Die Grünen de facto shrnují vše výše zmíněné, včetně striktního dodržování Melkského protokolu (viz kapitola Boj Zelených vlčí Temelínu) v souvislosti s JETE a uvádí v něm dle Zelených jedinou možnost, jak se zbavit závislosti na jaderných elektrárnách a ropě: tou má být tzv. zelená energetická revoluce.⁷⁸ Touto energetickou revolucí se myslí „trvale udržitelná energetická koncepce, která představuje komplexní řešení (...) pro reformu energetiky na celosvětové, kontinentální i národní úrovni. Přináší praktický a podrobně propočítaný plán na snížení světových emisí CO₂ o více než 80 %, současně s růstem HDP a energetické bezpečnosti do roku 2050.“⁷⁹ Die Grünen hlásají, že toho lze dosáhnout pouze ekologicky a ekonomicky šetrnou cestou, a sice výměnou energie z ropy a jádra za energii ze Slunce a dalších obnovitelných zdrojů.⁸⁰

2.4. Jak k tématu přistupují ostatní politické strany

Jak jsem zmínila výše, od 1986 jsou protijaderně zaměřené všechny rakouské strany.⁸¹ Kromě Die Grünen se v Rakousku nacházejí tři další strany, které jsou

⁷⁶ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Umweltprogramm*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/umweltprogramm-1.pdf>>

⁷⁷ Wenisch, Antonia, Prauhart, Nadia. *20 Jahre nach Tschernobyl: 50 Jahre Atomenergie sind genug. Zum Status der Atomkraft im 21. Jahrhundert*. Die Grünen; Österreichisches Ökologieinstitut für angewandte Umweltforschung Wien 2006, 63 s.

⁷⁸ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Wahlprogramm 2008*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/wahlprogramme/wahlprogramm-2008.pdf>>

⁷⁹ Greenpeace.org. *Energetická [r]evoluce*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <http://www.greenpeace.org/czech/cz/Kampan/klima_a_energetika/EnergetickaRevoluce/>

⁸⁰ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Wahlprogramm 2008*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/wahlprogramme/wahlprogramm-2008.pdf>>

⁸¹ Universität Wien. Zentraler Informatikdienst. *Die offizielle Atompolitik der Republik Österreich*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.unet.univie.ac.at/~a9406114/aai/atompolitik/atompolitik.html>>

považovány za ústřední strany rakouské politiky⁸²: *Österreichische Volkspartei* (ÖVP, Rakouská lidová strana), *Socialdemokratische Partei Österreichs* (SPÖ, Sociálně demokratická strana Rakouska) a *Freiheitliche Partei Österreichs* (FPÖ, Svobodná strana Rakouska).

Rakouská lidová strana je křesťansko-sociální a konzervativní. Právě ona stála za počátkem diskuzí o možném využití jaderné energie v Rakousku v 60. letech a tento zdroj energie podporovala.⁸³ Poté se však jádro stalo mezi voliči nepopulárním tématem a ÖVP od jeho podpory upustila. V dnešním stranickém programu jadernou energii kvůli její rizikovosti odsuzuje: „(...) *Deshalb lehnen wir die Nutzung von Atomkraft für die Energiegewinnung ab.*“ (Proto odmítáme využívání jaderné síly pro výrobu energie.)⁸⁴ V několika článcích, které se dají na jejich webových stránkách vyhledat, vydávají prohlášení a vyjádření se k jaderné energii, ani jeden však konkrétně nezmiňuje český Temelín, pouze jadernou energetiku obecně.

Sociálně demokratická strana Rakouska je středně levicová, v jejím čele stojí současný kancléř Rakouska, Werner Faymann.⁸⁵ V 70. letech podporovali jadernou energii a věřili, že si v Rakousku najde své uplatnění: právě pod vedením SPÖ rozhodla rakouská vláda o výstavbě Zwentendorfu. Jak jsem již uvedla výše, projekt pro SPÖ skončil fiaskem. Nejen, že se upustilo od plánů na využívání jaderné energie, do které strana vkládala své naděje, ale navíc po „prohraném“ referendu musel rezignovat kancléř Kreisky, který hlasování v referendu spojil s hlasováním o důvěře v jeho osobu.⁸⁶ Po havárii v Černobyli SPÖ, společně s ostatními stranami, přešla k protijaderné politice, kterou dodržuje dodnes: tento krok byl jistě taktický, protože si strana musela uvědomovat, že by v nastalém strachu se svou podporou JE u veřejnosti neuspěla. Ve svém stranickém programu se SPÖ konkrétně vyjadřuje k jaderné energii takto: „(...) *und wollen jedenfalls auf Nukleartechnologie verzichten. Den Ausstieg aus der Atomkraft wollen wir auch internationaler Ebene vorantreiben.*“ (...a v každém případě chceme upustit od jaderných technologií. Také chceme urychlit upuštění od

⁸² Kandidují ve všech spolkových zemích.

⁸³ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 19.

⁸⁴ Oficiální webové stránky ÖVP. *Parteiprogramm*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.oevp.at/down.load?file=Grundsatzprogramm.pdf&so=download>>

⁸⁵ Oficiální webové stránky Wenera Faymanna. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.werner-faymann.at/>>

⁸⁶ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 19-21.

jaderné energetiky na mezinárodní úrovni.)⁸⁷ Na jejich stránkách se mi kromě programu nepodařilo nalézt další články, které by se k problematice JE či konkrétně Temelína vyjadřovaly. Díky tomu SPÖ hodnotím jako stranu, která se o tuto problematiku vážněji nezajímá.

Svobodná strana Rakouska je pravicová a v době psaní této práce opoziční (ačkoliv před několika lety byla i vládní stranou). Odpor k jaderným elektrárnám má zapuštěný přímo do svého stranického programu: „*Die Nutzung von Kernkraft zur Energiegewinnung lehnen wir ab.*“ (Odmítáme využívání jaderné síly k výrobě energie.).⁸⁸ K jaderné energii doma i v zahraničí se také často vyjadřují: jsou pro uzavření JE zejména v blízkosti rakouských hranic, včetně Temelína.⁸⁹ Na rozdíl od předchozích dvou stran je FPÖ odpůrcem jaderné energetiky již od 70. let⁹⁰ a jak se ukáže v následující kapitole, výrazně protitemelínsky se projevovala zejména kolem let 2000-2002.

Na rozdíl od Die Grünen však tyto strany zmiňují jadernou energii ve svých programech jen okrajově a ani přes jejich protijaderné kroky, ať již na celoevropském či domácím poli, netvoří hlavní jádra jejich politik.

⁸⁷ Oficiální webové stránky SPÖ. *Das SPÖ Parteiprogramm*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <http://spoe.at/sites/default/files/das_spoe_parteiprogramm.pdf>

⁸⁸ Oficiální webové stránky FPÖ. *Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.fpoe.at/fileadmin/Content/portal/PDFs/_dokumente/2011_graz_parteiprogramm_web.pdf>

⁸⁹ Jak je vidět např. na člancích z oficiálních webových stránek FPÖ: „*Strache: Tschechien muss Österreichs Interessen gegen Temelin anerkennen*“ (dostupné z:

<<http://www.fpoe.at/aktuell/detail/news/strache-tschechien-muss-oeste/?L=0&cHash=f4faa20e95af16c437a770d7b1806518>>) či „*Neubauer: Wie steht Österreich zur Atompolitik?*“ (dotupné z: <<http://www.fpoe.at/aktuell/detail/news/neubauer-wie-steht-oesterreich/?L=0&cHash=36955e01f93602b7f38a13b5a34a6fc4>>).

⁹⁰ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 19.

3. Boj Zelených proti Temelínu

Bojem Zelených proti Temelínu se budu zabývat na třech úrovních: na federální, na regionální a na nadnárodní. Zvolila jsem si toto pořadí, abych napřed mohla zmínit hlavní milníky boje v rámci celostátní působnosti Die Grünen. Poté navážu konkretizací chování Zelených v jednotlivých spolkových zemích, čímž téma rozvedu a nakonec bych se chtěla zmínit o nadnárodním působení Zelených vůči Temelínu, které je však pouze okrajové.

Na začátek je nutné si uvědomit, v jakém prostředí se Zelení od svého vzniku pohybují. Společně s nimi existují na území Rakouska tři velké strany (ÖVP, SPÖ, FPÖ), které Die Grünen přímo konkurují. Zejména to platí po roce 1986: do té doby byla zelená hnutí ve svém boji proti jaderné energii osamocená, avšak po černobylské havárii byla rakouská Strana zelených o toto vymezení se od ostatních stran připravena. Přijetí jaderné problematiky do stranických programů větších stran, které jsou ve vládě a mají tak, na rozdíl od Zelených⁹¹, v rukou přímo moc přímo něco ovlivnit, mohlo znamenat ohromný odklon veřejnosti od nové strany ke stranám tradičním. V takové situaci měli Die Grünen dvě možnosti: buď zapomenout na své protijaderné kořeny a vyprofilovat se směrem k jiné problematice (čímž by de facto zradili své zásady), či se zradikalizovat (tím by se zásadně odlišili od tradičních stran). Podle toho, jak ostře se proti jaderné energetice vyhrávají, se vydali spíše radikálnější směrem.

Kampaň, vedená přímo proti JETE, započala v roce 1989 a její vyhrocenost měla za následek to, že se Temelín stal jakýmsi symbolem protestu proti jaderné energii.⁹² Rakousko-český konflikt se již z počátku řešil i na mezinárodní úrovni. Když ČR v roce 1994 předala zakázku na modernizaci JETE americké firmě a požádala Spojené státy o finanční pomoc při jejím realizování, pokoušelo se Rakousko řešit neshody právě přes USA. Místo toho, aby je Američané podpořili, však tuto roli zprostředkovatele odmítli a

⁹¹ Die Grünen se sice dostávají do parlamentu, ale ještě nikdy se nepodíleli na vládě.

⁹² Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 10-11.

odkázali spor na rakousko-českou úroveň. Poté to vypadalo, jako by se spory na chvíli utišily, nicméně další vrchol temelínské krize vyvstal v druhé polovině 90. let.⁹³

„V létech 1998 a 1999 se objevovaly hrozící náznaky, že odpor Rakouska vůči Temelínu bude brán v úvahu při vstupu ČR do EU. (...) Základem rakouského stanoviska bylo, že státy sousedící se zemí provozující jaderné elektrárny mají právo starat se o jejich bezpečnost.“⁹⁴ Aby se spory utišily a vzájemné vztahy se vyrovnaly, byl 12. prosince 2000 v rakouském Melku podepsán Protokol z Melku⁹⁵, který zahájil tzv. Melkský proces⁹⁶. Díky němu byla zřízena „informační horká linka“⁹⁷ a uskutečnila se řada třístranných jednání ohledně problematiky Temelína: probíraly se takové otázky, jako je jaderná bezpečnost, havarijní připravenost, vliv elektrárny na životní prostředí apod. Proces vyvrcholil v listopadu 2001, kdy byl přijat dokument se Závěry melkského protokolu a následnými opatřeními, tzv. Bruselský protokol, který se měl plnit dle časového plánu až do roku 2004.⁹⁸ Bruselský protokol uvedl, že Temelín nemůže jít do konečného provozu, pokud nebudou napraveny všechny bezpečnostní nedostatky (a proto také vedl k budoucím sporům).⁹⁹ V roce 2000 také započaly všeobecně známé blokády hranic¹⁰⁰ ze strany rakouských aktivistů.¹⁰¹

V průběhu Melkského procesu se ozvali hornorakouští Zelení, „kteří požadovali přímý kontakt s českými úředníky a argumentovali, že Temelín by se měl uzavřít až do doby nového hodnocení dopadu na životní prostředí (EIA¹⁰²).“¹⁰³ K tomu hrozili dalšími

⁹³ Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, s. 37-39.

⁹⁴ Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 13.

⁹⁵ Oficiální název je Protokol z jednání mezi českou a rakouskou vládou, vedených premiérem Zemanem a spolkovým kancléřem Schüsselem za účasti komisaře Verheugena.

⁹⁶ Tento proces vzbudil nevoli u FPÖ, SPÖ a u Zelených, protože ani jedna z těchto stran nebyla k jednání o něm přizvána.

⁹⁷ Síť komunikačních spojení mezi rakouskými a českými úřady. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Protokol z Melku*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/neverejne/temelin_jaderna_elektrarna/protokol_z_melku.html>

⁹⁸ Státní úřad pro jadernou bezpečnost. *Melkský proces*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<https://www.sujb.cz/mezinarodni-spoluprace/melksky-proces/>>

⁹⁹ APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Pröll bei Völkerrechtsklage säumig*. [online] 22. 12. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20061222_OTS0044/lichtenecker-zu-temelin-proell-bei-voelkerrechtsklage-saeumig>

¹⁰⁰ Blokády na hraničních přechodech mezi Rakouskem a Českou republikou, které měly vyjadřovat odpor rakouských protijaderných aktivistů proti Temelínu.

¹⁰¹ Grenzblockade.at. *Proteste*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.grenzblockade.at/proteste.html>>

¹⁰² „Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (proces EIA) je v ČR upraveno zákonem o posuzování vlivů na životní prostředí. Proces posuzování vlivů záměrů na životní prostředí je založen na

blokádami hranic a demonstracemi a společně s německými Zelenými vyzývali ostatní země Evropské unie k nevyužívání temelínské energie. A když se začalo diskutovat o tom, zda by JETE neměla být překážkou při vstupu České republiky do EU, využili Zelení slov českého ministra zahraničí Jana Kavana¹⁰⁴, který se snažil situaci uklidnit a interpretovali je jako souhlas s jejich agendou: že je Temelín něco, co by mělo rakouské občany znepokojovat. Die Grünen zároveň trvali na tom, že jaderná energetika je rizikem pro celou Evropu a konkrétně Temelín by se měl vyřešit na evropské úrovni.¹⁰⁵

Melkský proces navíc dodnes zůstává otevřenou ranou, která v Zelených vyvolává silné emoce: „právní analýza dohody z Melku (...) ukazuje, že Rakousko strana má jen velmi malé možnosti, jak případná porušení melkského protokolu žalovat. Vláda prakticky může jen poslat do Prahy oficiální nótu se svým stanoviskem.“¹⁰⁶

V roce 2002 se objevil přímý pokus o zabránění přístupu ČR do struktur Evropské unie: populistická FPÖ vyhlásila tzv. lidovou iniciativu, referendum s názvem Veto Temelín. Veto kladlo jako požadavek odstavení Temelína: pokud nebude Temelín odstaven, neumožní Rakousko České republice vstoupit do Evropské unie.¹⁰⁷ Zde se vykristalizovala zajímavá situace: Die Grünen, i přesto, že jsou silně protijaderně orientovaní, takovéto jednání odmítli¹⁰⁸ a doporučili svým straníkům a voličům, aby se hlasování neúčastnili. Společně s SPÖ a částí ÖPV pak Zelení tuto iniciativu označili za protievropsky zaměřenou.¹⁰⁹ Podle průzkumů se iniciativy proti Temelínu zúčastnilo 48 000 z 342 260 voličů, kteří ve volbách v roce 1999 hlasovali pro Zelené. Voliči

systematickém zkoumání a posuzování jejich možného působení na životní prostředí. Smyslem je zjistit, popsat a komplexně vyhodnotit předpokládané vlivy připravovaných záměrů na životní prostředí a veřejné zdraví ve všech rozhodujících souvislostech. Cílem procesu je zmírnění nepříznivých vlivů realizace na životní prostředí.“ Ministerstvo životního prostředí ČR. *Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<http://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zameru_zivotni_prostredi_eia>

¹⁰³ Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 14.

¹⁰⁴ „Vnímáme obavy našich sousedů jako pochopitelné, ale protože nemáme pocit, že jsou odůvodněné, uděláme vše, abychom je rozptýlili a ujistili občany, že elektrárna je bezpečná.“

¹⁰⁵ Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 22-23.

¹⁰⁶ Novinky.cz. *Rakouští politici vyzývají k pozastavení blokad hranic*. [online] 17. 5. 2007 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/115246-rakousti-politici-vyzyvaji-k-pozastaveni-blokad-hranic.html>>

¹⁰⁷ Bundesministerium für inneres. *Wahlen. Volksbegehren Veto gegen Temelin*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/volksbegehren/vb_xx_periode/temelin/Einleitung.aspx>

¹⁰⁸ Plasser, Fritz, Ulram, Peter. *Analyse des Volksbegehrens „Veto gegen Temelin“: Wer hat unterschrieben?* [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://members.chello.at/zap-forschung/download/VetoTemelinVolksbegehren.pdf>>

¹⁰⁹ Demokratiezentrum Wien. *Geschichte des AKW Temelin*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.demokratiezentrum.org/wissen/timelines/geschichte-des-akw-temelin.html>>

Zelených tvořili 5 % všech hlasujících.¹¹⁰ Celková účast činila 15,25 %, ¹¹¹ k urnám přišlo kolem 915 000 voličů.¹¹² Toto referendum však v konečném důsledku nic nezměnilo a veto v platnost nevzešlo.¹¹³

V červenci 2002 už však bylo vše při starém: Zelení podali v parlamentu návrh na finanční pomoc České republice k odstavení Temelína a na podání iniciativy, která by měla za cíl ukončit využívání jaderné energetiky v celé Evropě. Dokonce byla navrhována částka, kterou chtěli Rakušané na odstavení JETE přispět: činila 50 milionů eur. A v listopadu 2002, na základě požadavku europoslankyní za Zelené, Elisabeth Schroedterové (Německo) a Mercedes Echererové (Rakousko), vyzval Evropský parlament Českou republiku ke zveřejnění inspekční zprávy o bezpečnostních opatřeních pro JETE.¹¹⁴ I přesto ke spuštění Temelína došlo a Česká republika se k 1. květnu 2004 stala jedním z tehdy 25 členských států Evropské unie.

3.1. Die Grünen a protitemelínská agenda na federální úrovni

Abychom mohli sledovat protitemelínskou agendu v letech 2004-2013 na federální úrovni, musíme se zaměřit na dvě věci: na federální vystupování strany jako takové a na oba rakouské federální orgány, na *Nationalrat* a na *Bundesrat* a na zastoupení, která v nich Zelení mají. Nebudu se zde zabývat vládami v jednotlivých letech, protože se Zelení ještě ani jednou do vlády nedostali.

Zaměřím se na webové stránky Die Grünen a pokusím se na nich najít zmínky o JETE a o rakouských Zelených v jimi publikovaných článcích a dokumentech. Zároveň se pokusím vyhledat jejich účinkování v Národní a ve Spolkové radě: relevantní pro mne budou ty zmínky, ve kterých se ukáže nějaká spojitost mezi Zelenými a Temelínem. Veškeré články a dokumenty, které v této kapitole zmíním, budu řadit

¹¹⁰ SORA. *Wählerstromanalyse Nationalratswahl 1999 - Anti-Temelín-Volksbegehren 2002*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.sora.at/themen/wahlverhalten/wahlanalysen/anti-temelin-volksbegehren02.html>>

¹¹¹ Bundesministerium für inneres. *Volksbegehren Veto gegen Temelín*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/volksbegehren/vb_xx_periode/temelin/files/diamelin_E.pdf>

¹¹² SORA. *Wählerstromanalyse Nationalratswahl 1999 - Anti-Temelín-Volksbegehren 2002*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.sora.at/themen/wahlverhalten/wahlanalysen/anti-temelin-volksbegehren02.html>>

¹¹³ Republik Österreich – Parlament. *Stenographisches Protokoll. 98. Sitzung des Nationalrates der Republik Österreich*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<http://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXI/NRSITZ/NRSITZ_00098/fname_114551.pdf>
¹¹⁴ Demokratiezentrum Wien. *Geschichte des AKW Temelín*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.demokratiezentrum.org/wissen/timelines/geschichte-des-akw-temelin.html>>

chronologicky, od nejstaršího k nejnovějšímu. Do svého výzkumu zařadím pouze ty materiály, které budou odpovídat stanovenému časovému rozmezí, tedy které byly vydané v letech 2004-2014. Pokud do textu vložím odkazy na články, které se ve výše zmíněném výčtu nenacházejí, učiním tak jen kvůli vysvětlení konkrétního problému.

Die Grünen na svých stránkách publikovali 14 článků, týkajících se problematiky Temelína. Všechny jsou přitom z let 2013-2014: ty z roku 2014 použít nemohu, využiji tedy pět článků, které jsou přímo z roku 2013. Podařilo se mi také dostat se do jejich internetového archivu, k mému zklamání však všech 98 článků, které se při vyhledávání objevily, nelze zobrazit: všechny odkazy mne zavedly zpět na domovskou stránku. Dva z nich se mi nakonec podařilo zobrazit, jde o jeden článek a jednu stránku, přičemž daný článek byl publikován i na aktivních stránkách. Celkem se mi tedy na stránkách Zelených podařilo nalézt šest relevantních odkazů. Abych tedy přinesla souhrnný přehled výstupů rakouských Zelených, musela jsem sáhnout i do archivu tiskových zpráv APA-OTS. Na tomto serveru jsem našla 428 odkazů na články a tiskové zprávy, které se Temelína a Zelených týkají. Protože se Zelení ve svých tiskových zprávách často opakují, vybrala jsem do textu mé práce pouze ty nejvýznamnější.

V lednu 2004 vystoupila Glawisnigová s reakcí na možné plánování dostavby Temelína. Prohlásila, že již Temelínem protéklo již dost peněz na to, aby se do něj vkládaly další finanční prostředky.¹¹⁵ V červnu navíc dodala, že by se měl celý Temelín kvůli nehodám, které se tam dějí, raději v zájmu bezpečí odstavit,¹¹⁶ Zelení zároveň kritizovali nedodržování postupů, které se dohody v rámci Melkského procesu, který podle nich zatím nepřinesl žádný výsledek.¹¹⁷

V tomtéž roce, v říjnu 2004, vystoupili proti plánovanému plnému spuštění temelínského 1. reaktoru. Zelení to považovali za přímé porušení dohod z Melku: podle nich neexistoval jediný důkaz, který by ukazoval, že bylo vše uvedeno do pořádku tak,

¹¹⁵ APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Ausbau-Stopp ist Sieg der Vernunft!* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20040118_OTS0020/glawischnig-zu-temelin-ausbau-stopp-ist-sieg-der-vernunft>

¹¹⁶ APA-OTS. *Glawischnig: Pannenreaktor Temelin nach schwerem Störfall abschalten.* [online] 7. 6. 2004 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20040607_OTS0231/glawischnig-pannenreaktor-temelin-nach-schwerem-stoerfall-abschalten>

¹¹⁷ APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Melk-Prozess ist Riesenschwindel.* [online] 9. 6. 2004 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20040609_OTS0106/glawischnig-zu-temelin-melk-prozess-ist-riesenschwindel>

jak Melkský protokol stanovoval. Zároveň požadovali, aby byl vůči ČR podán okamžitý protest.¹¹⁸

V roce 2005 se v březnu Zelení opět ozvali. Ve svém prohlášení kritizovali ÖVP za to, že uvěřila, že se Melkským procesem něco změní, a že bezpečnostní nedostatky v JETE vymizí. Melk označili za „*das offizielle Begräbnis der angeblichen österreichischen Bemühungen, Temelin sicherer zu machen*“ (oficiální pohřeb údajných rakouských úsilí o bezpečnější Temelín).¹¹⁹ V říjnu vydali další článek, ve kterém říkají, že za pět let činnosti Temelína se objevilo na 80 různých incidentů, které svědčí o nebezpečnosti JETE. Zároveň kritizovali nečinnost spolkové vlády:¹²⁰ v tomto duchu pokračovali i v několika následujících tiskových zprávách v letech 2005-2006.¹²¹

2. srpna 2006 byl zaznamenán 90. incident v rámci provozu JETE. Zelení znovu volali po ukončení jejího provozu a po dodržování dohod mezi Českou republikou a Rakouskem.¹²²

Strana zelených ještě nikdy, jak jsem již podotkla, dosud nebyla ve vládě: v roce 2006, kdy se konaly volby do Národní rady, však vytvářela různé plány, jak se do té další dostat. Rudi Anschrober který po léta stojí v čele protijaderného a protitemelínského odboje (viz kapitola Die Grünen a protitemelínská agenda na zemské úrovni: Horní Rakousko) se domníval, že základní podmínkou pro potenciální účast ve vládě je zejména konzistentní protijaderná iniciativa a provedení zelené energetické revoluce.¹²³ Ani v tomto roce se však Zelení do vlády nedostali: ani přesto, že získali 21

¹¹⁸ APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Kein Teilbetrieb, sondern volle Inbetriebnahme*. [online] 11. 10. 2004 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20041011_OTS0224/glawischnig-zu-temelin-kein-teilbetrieb-sondern-volle-inbetriebnahme>

¹¹⁹ APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Keine Sicherheitsverbesserungen*. [online] 21. 3. 2005 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20050321_OTS0129/glawischnig-zu-temelin-keine-sicherheitsverbesserungen>

¹²⁰ APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Trauriges Jubiläum - Temelin ist Monument für atompolitische Untätigkeit der österr. Bundesregierung*. [online] 7. 10. 2005 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20051007_OTS0150/glawischnig-zu-temelin-trauriges-jubilaeum-temelin-ist-monument-fuer-atompolitische-untaetigkeit-der-oesterr-bundesregierung>

¹²¹ Jak lze vysledovat ve zprávách např. v rámci tohoto vyhledávání:

<<http://www.ots.at/suche?query=gr%C3%BCnen+temelin&to=31.12.2013&from=01.01.2004&inhalte=alle&seite=23&>>

¹²² APA-OTS. *90. Störfall im AKW Temelin: Grüne fordern Stilllegung*. [online] 2. 8. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014]

<<http://www.ots.at/suche?query=gr%C3%BCnen+temelin&to=31.12.2013&from=01.01.2004&inhalte=alle&seite=22&>>

¹²³ APA-OTS. *Anschrober: Konsequente Anti-Atom-Initiative ist Grundbedingung für mögliche Grüne Regierungsbeteiligung - Grüne Energiewende Basis für neue Anti-Atomoffensive*. [online] 16. 9. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20060916_OTS0067/anschrober-konsequente-anti-atom-initiative-ist-grundbedingung-fuer-moegliche-gruene-regierungsbeteiligung-gruene-energiewende-basis-fuer-neue-anti-atomoffensive>

mandátů v Národní radě. Na SPÖ a ÖVP jejich výsledek 11,04 % hlasů nestačil, nestali se ani koaličními partnery. (Příloha č. 10).

V roce 2006 podaly Horní Rakousy, za podpory Die Grünen, obnovenou žalobu z roku 2001 vůči ČEZu, kvůli ignorování bezpečnostních obav Horního Rakouska (viz dále).¹²⁴ V letech 2006-2007 také probíhaly poslední blokády rakousko-českých hranic,¹²⁵ za jejichž podporou stáli právě i Die Grünen.¹²⁶

V březnu 2007 vyteklo v JETE cca 2 000 litrů chladicí kapaliny, Rakousko bylo o poruše informováno po 50 hodinách. I tento incident se považoval za důkaz toho, že se JETE rozpadá a měla by se uzavřít. Zároveň bylo ČR vytčeno, že se o tom rakouská veřejnost dozvěděla až po dvou dnech.¹²⁷ Tato situace opět vyvolala vlnu tiskových zpráv, ve kterých Zelení volali po odstavení Temelína, ne jen po jeho neustálých opravách, a požadovali zvýšenou činnost spolkové vlád: nové zprávy a články vycházely téměř každý den.¹²⁸ V roce 2007 také vznikla meziparlamentní komise mezi ČR a Rakouskem v Praze (s tím, že se určitá setkání konají ve Vídni), s cílem vytvořit společný jasný plán práce a spolupracovat na mezinárodní úrovni.¹²⁹ Na jednom z těchto setkání se ukázalo, že Česká republika neuznává dohodu z Melku jako právně závaznou. To Zelené pobouřilo a¹³⁰ dále se angažovali v tom, aby ČR přijala Melkský protokol za právně závazný dle mezinárodního práva.¹³¹

¹²⁴ APA-OTS. *Lichtenecker-Appell an Pröll: Alle rechtlichen Mittel im Fall Temelin ausschöpfen.*

[online] 14. 12. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20061214_OTS0088/lichtenecker-appell-an-proell-alle-rechtlichen-mittel-im-fall-temelin-ausschoepfen>

¹²⁵ Mediainfo.cz. *Dostavba Temelína: nejistota roste.* [online] 11. 9. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014]

<<http://www.mediainfo.cz/clanky/dostavba-temelina-nejistota-roste/>>

¹²⁶ APA-OTS. *Grüne NÖ zu Grenzblockaden gegen AKW-Temelin.* [online] 11. 4. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070411_OTS0126/gruene-noe-zu-grenzblockaden-gegen-akw-temelin>

¹²⁷ APA-OTS. *Lichtenecker: Temelin-Zwischenfall belegt Handlungsbedarf.* [online] 1. 3. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070301_OTS0235/lichtenecker-temelin-zwischenfall-belegt-handlungsbedarf>

¹²⁸ Jak lze vysledovat ve zprávách např. v rámci tohoto vyhledávání:

<<http://www.ots.at/suche?query=gr%C3%BCnen+temelin&to=31.12.2013&from=01.01.2004&inhalte=alle&seite=17&>>

¹²⁹ APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Steiniger Weg zur Lösung.* [online] 11. 7. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070711_OTS0244/lichtenecker-zu-temelin-steiniger-weg-zur-loesung>

¹³⁰ APA-OTS. *Lichtenecker: BK Gusenbauer mit Temelin-Strategie gescheitert - Regierung steht vor Scherbenhaufen.* [online] 18. 12. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20071218_OTS0111/lichtenecker-bk-gusenbauer-mit-temelin-strategie-gescheitert-regierung-steht-vor-scherbenhaufen>

¹³¹ APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Alarm Stufe Rot für das Melker Abkommen!* [online] 8. 6. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080608_OTS0044/lichtenecker-zu-temelin-alarm-stufe-rot-fuer-das-melker-abkommen>

Ve výše zmíněném programu o životním prostředí (*Umweltprogramm*) z roku 2008 Die Grünen říkají, že je Rakousko obklopeno nebezpečnými elektrárnami: za riziko pokládají nedovybavení Temelína a zároveň Čechům vyčítají upuštění od Melkského protokolu. Zelení říkají, že pokud nebudou k dispozici jasné důkazy o tom, že dochází k plnění všech bezpečnostních opatření, podá Rakousko žalobu vůči České republice. Kromě toho se chtějí postavit vůči plánované stavbě nových reaktorů v JETE a vůči českému zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí¹³², skrze který podle Die Grünen nemají rakouští občané dostatečnou ochranu. Opět zde vybízí k pozastavení dotování jaderných programů a ke zvýšení bezpečnosti stávajících reaktorů.¹³³

8. března 2008 vyšla další tisková zpráva, ve které Zelení kritizují rozhodnutí České republiky o plánování rozšíření JETE o dva další reaktory a o rozšíření JE Dukovany. Pohoršení v Die Grünen vzbudilo i prohlášení ČR o tom, že chce investovat do jaderné energetiky s cílem snížit emise skleníkových plynů. Zelení to přijali jako zvýšení rizika jaderné havárie a ohrožování zemí, které se rozhodly jadernou energetiku odmítnout.¹³⁴ Zároveň toto plánování přisuzují selhání protijaderné politiky vládní ÖVP.¹³⁵ K tomu se Zelení chystali k podání stížností proti rozšiřování Temelína a české EIA¹³⁶ a vznesli požadavek na zastavení rakouských dotací evropskému jadernému výzkumu a na zvážení možnosti vystoupení¹³⁷ Rakouska z Euratomu.¹³⁸

¹³² Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění, který nahradil původní zákon č. 244/1992 Sb. Ministerstvo životního prostředí ČR. *Posuzování vlivů na životní prostředí*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zivotni_prostredi>

¹³³ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Umweltprogramm*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/umweltprogramm-1.pdf>>

¹³⁴ APA-OTS. *Grüne: Scharfe Kritik an neuen Atomplänen Tschechiens*. [online] 5. 3. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080305_OTS0182/gruene-scharfe-kritik-an-neuen-atomplaenen-tschechiens>

¹³⁵ APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin-Ausbau: Pröll-Reaktion völlig unzureichend*. [online] 15. 8. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080815_OTS0041/glawischnig-zu-temelin-ausbau-proell-reaktion-voellig-unzureichend>

¹³⁶ APA-OTS. *Lichtenecker: Protest gegen Erweiterung von Temelin*. [online] 16. 9. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080916_OTS0109/lichtenecker-protest-gegen-erweiterung-von-temelin>

¹³⁷ Rakousko je v Euratomu dodnes.

¹³⁸ APA-OTS. *Grüne zu 30 Jahre Zwentendorf: Sofortiger Stopp der Atom-Zahlungen an die EU*. [online] 3. 11. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20081103_OTS0138/gruene-zu-30-jahre-zwentendorf-sfortiger-stopp-der-atom-zahlungen-an-die-eu>

V předčasných volbách 2008 směli volit všichni občané, starší 16 let.¹³⁹ ani to Zeleným orientovaným na mladé, nepomohlo. Skončili při volbách do Národní rady až pátí, za BZÖ¹⁴⁰ s 10,43 % hlasů a 20 mandáty (Příloha č. 11).

Kritice o nečinnosti v rámci jaderné energetiky ze strany Zelených se nevyhnula ani nová vláda: výtky od Die Grünen sklídila v polovině roku 2009 za nevyvíjení aktivity vůči plánovaným reaktorům v JETE.¹⁴¹ Léta 2009-2010 byla poměrně klidná, Zelení publikovali pouze články s opakujícím se tématem odporu k nové výstavbě v Temelíně s ohledem na daná rizika.¹⁴²

Zesílení obav ohledně jaderné energie u Zelených vyvolala havárie ve Fukušimě. Die Grünen připomněli četné incidenty, které se v Evropě za dobu jaderné energetiky přihodily, a varovali před tím, že co se stalo v Japonsku, se může stát i u nás. Kromě Černobyli tak měli v rukou další, zbrusu nový argument: Fukušima byla moderní JE, tak jak někdo může věřit tomu, že když došlo havárií k ní, nikde jinde k tomu nedojde?¹⁴³ Znovu se tedy objevily požadavky na odstavení evropských elektráren, především těch v okolí Rakouska a zrušení jejich plánovaných rozšíření.¹⁴⁴

Tisková zpráva, kterou Zelení vydali 18. ledna 2013,¹⁴⁵ přímo reagovala na rozhodnutí Ministerstva životního prostředí České republiky o povolení dostavby JETE, vydaného toho samého dne. Odpor vyjádřili Zelení i přesto, že do posudku, který má

¹³⁹ Česká televize. *V Rakousku budou příští neděli poprvé volit šestnácti- a sedmnáctiletí.* [online] 19. 9. 2008 [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/29291-v-rakousku-budou-pristi-nedeli-poprve-volit-sestnacti-a-sedmnactileti/>>

¹⁴⁰ Svaz pro budoucnost Rakouska: založena v roce 2005 Jörgem Haiderem jako odnož FPÖ. Krajně pravicová, populistická strana.

¹⁴¹ APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Berlakovich offenbar handlungsunfähig in der Anti-Atompolitik.* [online] 5. 8. 2009 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20090805_OTS0073/lichtenecker-zu-temelin-berlakovich-offenbar-handlungsunfaehig-in-der-anti-atompolitik>

¹⁴² Jak lze vysledovat ve zprávách např. v rámci tohoto vyhledávání:

<<http://www.ots.at/suche?query=gr%C3%BCnen+temelin&to=31.12.2013&from=01.01.2004&inhalte=alle&seite=7&>>

¹⁴³ APA-OTS. *Brunner zu Temelin: Neubau stoppen - alte Reaktoren vom Netz nehmen.* [online] 3. 5. 2011 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20110503_OTS0157/brunner-zu-temelin-neubau-stoppen-alte-reaktoren-vom-netz-nehmen>

¹⁴⁴ Lze vysledovat např. v rámci tohoto vyhledávání:

<<http://www.ots.at/suche?query=gr%C3%BCnen+temelin&to=31.12.2013&from=01.01.2004&inhalte=alle&seite=4&>>

¹⁴⁵ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner übt scharfe Kritik an entscheidung des Tschechischen Umweltministeriums zu Ausbau Temelins.* [online] 18. 1. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-uebt-scharfe-kritik-an-entscheidung-des-tschechischen-umweltministeriums-zu-ausbau-temelins>>

přes tisíc stran, byly zapracovány i rakouské připomínky.¹⁴⁶ Skutečnost, že ČR rozhodla o dostavbě Temelína, pojali jako bezpečnostní hrozbu, proti které se musí podniknout kroky na federální úrovni. Navíc by raději viděli peníze, které se plánují do stavby 3. a 4. reaktoru vložit, investované do nějakého ze zelených projektů.¹⁴⁷

V březnu 2013, v článku, věnovaném dvouletému výročí od událostí ve Fukušimě, Zelení požadují zákaz další výstavby Temelína. Zároveň odkazují na stížnost, podanou Evropské komisi Rudim Anschoberem (viz dále). V článku dále požadují závazek Evropské unie k upouštění od jaderné energie, zákaz stavby dalších reaktorů v zahraničí, konec dovozu jaderné energie do Rakouska, nulové dotace na výzkum jaderné energie a komplexní pojištění odpovědnosti pro provozovatele jaderných elektráren.¹⁴⁸ V tomto měsíci se vykristalizovala další situace mezi Rakouskem a ČR: jako možná lokalita pro ukládání radioaktivního odpadu, pocházejícího z JETE, byla uvedena zóna v blízkosti rakouských hranic.¹⁴⁹ Die Grünen proti tomuto záměru ihned ostře vystoupili.¹⁵⁰

Další tisková zpráva Zelených se na internetu objevila 13. června 2013. Die Grünen v ní říkají, že by se mělo zavést komplexní pojištění odpovědnosti za škodu, způsobenou provozem jaderných elektráren. Dokud totiž nebude takové pojištění existovat, nese podle Zelených riziko veřejnost a korporace z toho mají zisk.¹⁵¹

3. července 2013 publikovali Zelení článek, ve kterém vyjádřili víru v to, že Národní rada toho dne rozhodne o zákazu dovozu jaderné energie do země.¹⁵² Dle

¹⁴⁶ Mladá fronta DNES. *Ekonomika. Dostavba Temelína neohrozí životní prostředí, rozhodlo ministerstvo.* [online] 18. 1. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://ekonomika.idnes.cz/posudek-na-dostavbu-jaderne-elektarny-temelin-f5c-/ekonomika.aspx?c=A130118_161158_ekonomika_fih>

¹⁴⁷ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner übt scharfe Kritik an entscheidung des Tschechischen Umweltministeriums zu Ausbau Temelins.* [online] 18. 1. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-uebt-scharfe-kritik-an-entscheidung-des-tschechischen-umweltministeriums-zu-ausbau-temelins>>

¹⁴⁸ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Zwei Jahre nach Fukushima – Was hat sich getan?* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/energiewende/zwei-jahre-fukushima-was-hat-sich-getan>>

¹⁴⁹ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Chancen gegen Atommüllendlager an Oberösterreichs Grenze steigen.* [online] 28. 3. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/88580/>>

¹⁵⁰ Czech Free Press. *Jižní Čechy jako sklad jaderného odpadu?!* [online] 30. 4. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.czechfreepress.cz/ekologie/jizni-cechy-jako-sklad-jaderneho-odpadu.html>>

¹⁵¹ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner fordert vollständige Haftung der AKW-Betreiber.* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-fordert-vollstaendige-haftung-der-akw-betreiber>>

¹⁵² Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner zu Atomstrom: lückenlose Stromkennzeichnung bringt Transparenz für Konsumentinnen.* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-zu-atomstrom-lueckenlose-stromkennzeichnung-bringt-transparenz-fuer-konsumentinnen>>

rozhodnutí by skutečně mělo Rakousko být bez jaderné energie¹⁵³ od roku 2015.¹⁵⁴ Zelení v článku dále doufají, že se jejich příkladem budou inspirovat i další země.¹⁵⁵

V článku, který vyšel v listopadu 2013, opět varují před prodlužováním životaschopnosti jaderných elektráren a před výstavbami nových: dnešní Temelín dle Zelených může být zítřejší Černobyl. V textu vyzývají spolkové země ke spolupráci s federální vládou ohledně jaderné problematiky.¹⁵⁶

Ve volbách 2013 Zelení opět nedosáhli na vládní posty, ačkoliv si od posledních voleb trochu polepšila. S 12,4 % a 24 mandáty se umístila jako čtvrtá ze šesti stran, které se do Národní rady toho roku dostaly (Příloha č. 12).

V současné době Zelení na federální úrovni podporují a na svých stránkách propagují petici, adresovanou Evropskému parlamentu, za jednotné evropské pojištění odpovědnosti za škody pro jaderné reaktory. Cílem této petice je dosáhnout toho, aby každý jaderný reaktor v Evropské unii musel být pojištěn na nejméně 400 miliard eur kvůli riziku jaderné katastrofy a všeobecného ohrožení, pro případné vyrovnání škod.¹⁵⁷ Kromě toho Zelení zdůrazňují i další v současné době běžící petici, také adresovanou Evropskému parlamentu: vyhlásil ji hornorakouský zemský rada a je směřována především vůči odstranění jaderné energetiky z území Evropské unie. (viz níže).

3.2. Die Grünen a protitemelínská agenda na zemské úrovni

Abychom mohli sledovat protitemelínskou agendu na zemské úrovni, musíme se zaměřit na každou spolkovou zemi zvlášť. Zde předpokládám, že nejsilnější protitemelínskou agendu nalezneme ve spolkových zemích, které jsou České republice nejbližší (Dolní a Horní Rakousy, Vídeň) a naopak, nejslabší odpor vůči JETE

¹⁵³ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *100% Atomstromfreiheit durchgesetzt*. [online] 2. 6. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/energiewende/100-atomstromverbot-durchgesetzt>>

¹⁵⁴ Czech Free Press. „*Když odstavíme Temelín, bude ve Vídni tma.*“ [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.czechfreepress.cz/ekologie/nejdulezitejsi-zpravy-z-oblasti-jaderne-energetiky.html>>

¹⁵⁵ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner zu Atomstrom: lückenlose Stromkennzeichnung bringt Transparenz für Konsumentinnen*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-zu-atomstrom-lueckenlose-stromkennzeichnung-bringt-transparenz-fuer-konsumentinnen>>

¹⁵⁶ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *35 Jahre "NEIN" zu AKW Zwentendorf*. [online] 5. 11. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/energiewende/35-jahre-nein-zu-akw-zwentendorf>>

nalezneme v zemích od Temelína nejvíce vzdálených (Vorarlbersko a Tyrolsko). U těch vzdálených přepokládám, že se protijaderný boj soustřeďuje buď na obecnou protijadernou rovinu, či na jiné konkrétní jaderné elektrárny.

Danou problematiku budu zkoumat z několika hledisek. Za prvé, zaměřím se na to, zda daná spolková země s Českou republikou sousedí či nikoliv, a zda sousedí s nějakými jinými státy mimo rakouskou federaci. Za druhé stanovím, zda jsou v zemské vládě dané země zástupci z Die Grünen, a pokud ano, vyjmenuji je. Zároveň upozorním na to, zda je tento stav (tzn. Zelení v zemské vládě) ve spolkové zemi novinkou či nikoliv. Za třetí se zaměřím na webové stránky jednotlivých spolkových zemí a pokusím se na nich najít zmínky o JETE a o rakouských Zelených v publikovaných člancích a dokumentech. Relevantní pro mne budou ty články, ve kterých se ukáže nějaká spojitost mezi Zelenými a Temelínem; pouze pokud by takový článek nebyl nikdy vydán, podívám se pouze na odkazy dané země na Temelín. A za čtvrté, prozkoumám webové stránky odnoží Die Grünen v jednotlivých spolkových zemích a jejich webové archivy a budu na nich pátrat po člancích, svědčících o kritickém postoji vůči Temelínu. Pokud se mi ani tam nepodaří nic vysledovat, podívám se i na facebookové stránky konkrétního zemského klubu Zelených. Veškeré články a dokumenty, které v této kapitole zmíním, budu řadit chronologicky, od nejstaršího k nejnovějšímu. Do svého výzkumu zařadím pouze ty materiály, které budou odpovídat stanovenému časovému rozmezí, tedy které byly vydané v letech 2004-2014. Pokud do textu vložím odkazy na články, které se ve výše zmíněném výčtu nenacházejí, učiním tak jen kvůli vysvětlení konkrétního problému.

a) **Burgenland:**

Burgenland leží na jihovýchodě Rakouska na hranicích s Maďarskem a částečně i se Slovenskem. Je spolkovou zemí, která ve své zemské vládě nemá žádného příslušníka z řad Die Grünen.¹⁵⁸ Na svých webových stránkách se Burgenland tématem českého Temelína nezabývá, místo toho na nich můžeme nalézt články o slovenských

¹⁵⁷ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne *Alternative*. *Tschernobyl-Jahrestag: Atomhaftung jetzt durchsetzen!* [online] [citováno dne 24. 4. 2014]

<<https://www.gruene.at/themen/energie/wende/tschernobyl-jahrestag-atomhaftung-jetzt-durchsetzen>>

¹⁵⁸ Burgenland.at. *Politik & Verwaltung*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<<http://www.burgenland.at/politik-verwaltung/landesregierung>>

JE Bohunice¹⁵⁹ a JE Mochovce.¹⁶⁰ Ani na stránkách burgenlandských Zelených není o Temelínu žádná zmínka. Jediný článek o Temelínu, který se dá ve spojitosti s burgenlandskými Zelenými vysledovat, se nachází na jejich Facebooku: příspěvek odkazuje na článek členky Die Grünen Christiane Brunnerové. Pojednává o výstavbě nových temelínských reaktorů a o odporu Zelených vůči nové i staré výstavbě: „*Ginge es nach uns Grünen, würde das AKW Temelin sofort abgeschaltet*“¹⁶¹ (Kdyby to bylo na nás, Zelených, jaderná elektrárna Temelín by byla okamžitě vypnuta). Tento facebookový příspěvek mi však nepříjde v boji proti Temelínu nijak relevantní, protože stránku burgenlandských Zelených sleduje jen 548 uživatelů.¹⁶²

b) Dolní Rakousko:

Dolní Rakousy sousedí s Českou republikou a se Slovenskem. V zemské vládě mají devět členů, ani jeden z nich nepatří do Die Grünen.¹⁶³ Na svých webových stránkách mají 52 článků, ve kterých je Temelín zmíněn, včetně zpráv z České republiky a vyjádření k nim: 11 z nich zmiňuje jak Temelín, tak Stranu zelených, sedm z nich odpovídá časovému rozmezí. Tyto dokumenty se však při bližším zkoumání ukázaly jako věnující se jen Temelínu, z hlediska mezinárodního, přičemž Zelení v nich byli zmíněni jen jako účastníci tohoto rakousko-českého jednání, nikoliv jako přímí aktéři. Žádný z článků tedy, navzdory protijaderné orientaci¹⁶⁴ spolkové země, daným kritériím nevyhovoval.

Na stránkách dolnorakouských Zelených a v jejich archivu jsem našla osm článků, ve kterých byl zmíněn Temelín, jen dva však byly stále dostupné: z toho byl

¹⁵⁹ Burgenland.at. „*Atomkraft ist keine Lösung gegen die Wirtschaftskrise*“. [online] 14. 1. 2009 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.burgenland.at/aktuell/1174>>

¹⁶⁰ Burgenland.at. *Beschwerde gegen Mochovce*. [online] 5. 11. 2010 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.burgenland.at/aktuell/2239>>

¹⁶¹ Christiane Brunner blog. *Stopp AKW Temelin – So können Sie mitmachen*. [online] 27. 4. 2012 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.christiane-brunner.com/2012/04/stopp-akw-temelin-so-konnen-sie-mitmachen/>>

¹⁶² Die Grünen Burgenland. Brunner, Christiane. *Stopp AKW Temelin – So können Sie mitmachen*. [online] 3. 5. 2012 [citováno dne 23. 4. 2014] <<https://www.facebook.com/GrueneBurgenland/posts/398059770227763>>

¹⁶³ Land Niederösterreich. *Überblick – Mitglieder der NÖ Landesregierung*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<https://www.noel.gv.at/Politik-Verwaltung/Landesregierung.html>>

¹⁶⁴ Land Niederösterreich. *Anti-Atom*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://data.noel.gv.at/Umwelt/Umweltschutz/Anti-Atom/AntiAtom.html>>

jeden z 10. dubna 2014, a tak nevyhovoval danému časovému rozmezí.¹⁶⁵ Vhodný byl tedy pouze článek z dubna 2012, který se zabýval podporou demonstrace v Gmündu. Die Grünen v něm konstatují, že je JETE umístěna jen nějakých 60 kilometrů od tohoto města, a tak je přímo ohrožené, společně se zbytkem Rakouska, možnou jadernou katastrofou. Jedinou možností, jak se tomu ubránit, je dle Zelených úplné odstavení Temelína a investice do obnovitelných zdrojů energie. Rakousko má zároveň snížit dovoz jaderné energie na nulu.¹⁶⁶

c) Horní Rakousko:

Horní Rakousko¹⁶⁷ sousedí s Německem a s Českou republikou. Protože je Temelín této spolkové zemi velmi blízko, dá se od ní v rámci rakouské národní protijaderné ideologie očekávat silná protitemelínská agenda. Od Horního Rakouska se to dá navíc předpokládat o to více, když si uvědomíme, že je v něm od roku 2003 zemským radou¹⁶⁸ pro životní prostředí, energii, vodu a ochranu spotřebitele a protijaderný aktivista Rudi Anschober, který je od roku 1986 členem Die Grünen¹⁶⁹ a je zároveň jediným zástupcem Zelených ve vedení¹⁷⁰ Horních Rakous.¹⁷¹ Jeho silná protijaderná a protitemelínská orientace je vidět zejména na jeho webových stránkách, kde se k tomuto tématu mezi lety 2004–2013 publikovalo téměř 33 článků (tedy více než na celostátních webových stránkách Die Grünen). Zmíním zde jen ty nejdůležitější pro zmapování boje Zelených proti Temelínu. Co se týče článků přímo od hornorakouských Zelených, v jejich archivu jsem našla zmínky o Temelínu až od roku 2012. Předpokládám tedy, že se strana do té doby ztotožňovala s výroky Anschobera. Na stránkách Die Grünen pro Horní Rakousko jsem tedy našla 21 článků, věnujících se

¹⁶⁵ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Endlich – Aus für Atomkraftwerk Temelin!* [online] 10. 4. 2014 [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://www.gruene.at/themen/energie/wende/endlich-aus-fuer-atomkraftwerk-temelin>>

¹⁶⁶ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Dolní Rakousko. *Grüne demo gegen AKW in Gmünd.* [online] 19. 4. 2012 [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://niederosterreich.gruene.at/themen/umwelt/gruene-demo-gegen-akw-in-gmuend>>

¹⁶⁷ Horní Rakousko se považuje za region, který je v celé Evropě nejaktivněji protijaderně založený. Grüne Fichtelgebirge KV Wunsiedel. *Temelin Conference 2011-09-24.* [online] [citováno dne 28. 4. 2014] <http://gruene-fichtelgebirge.de/uploads/media/20110924_Ulrike_Schwarz_EN_DE.pdf>

¹⁶⁸ Někdy též překládáno jako „zemský ministr“.

¹⁶⁹ Rudi Anschober. *Biografisches zu Landesrat Rudi Anschober.* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/anschober/lebenslauf>>

¹⁷⁰ Skládá se z 10 členů.

¹⁷¹ Land Oberösterreich. *Mitglieder der Oö. Landesregierung.* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://www.land-oberoesterreich.gv.at/cps/rde/xchg/ooe/hs.xsl/12189_DEU_HTML.htm>

problematicke Temelína. Všechny jsou vytvořené buď Rudim Anschoberem nebo Ulrike Schwarzovou¹⁷².

V roce 2001 podaly Horní Rakousy žalobu vůči ČEZu, tedy společnosti, která stojí za provozováním temelínských reaktorů. Důvodem bylo dle Rakušanů ignorování bezpečnostních obav Horního Rakouska a ohrožování zemědělské školy, která je v Horních Rakousech umístěna, imisemi. Zemský soud v Linci tuto žalobu o rok později odmítl s tím, že k takovému rozhodování není kompetentní, aby posléze nejvyšší soud rozhodl, že k tomu zemské soudy kompetentní jsou.¹⁷³

V roce 2007 Horní Rakousy, pod taktovkou Anschobera, kritizovaly Temelín z důvodu objevujících se závad při jeho provozu a odkazovali se na stále nevyřešené problémy, které byly zdůrazňovány v Melkském procesu.¹⁷⁴ V tomtéž roce vyjádřil Anschober podporu české Straně zelených, která se stavěla proti budování nových reaktorů v JETE.¹⁷⁵ Zároveň v tomto roce Anschober zveřejnil výsledky nového německého výzkumu o dětské rakovině, podle kterého vykazují děti mladší pěti let, žijící v okolí 16 německých reaktorů, vyšší náchylnost k rakovině.¹⁷⁶

V roce 2008 se Anschober postavil proti plánování výstavby 3. a 4. reaktoru v JETE. České republice ve svém článku ze září vyčítal, že zamýšlí postavit reaktory, které ještě nebyly testované v nepřetržitém provozu, a že je výstavba nových reaktorů zbytečná, pokud ovšem Česká republika neplánuje zaplavení Evropy elektřinou, pocházející z jaderného zdroje. Dále ČR vyčetl nedostatečné posuzování vlivů na životní prostředí.¹⁷⁷ O rok později byla podána hornorakouská stížnost Evropské komisi

¹⁷² Mluvčí Zelených pro Horní Rakousko. Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. Ulrike Schwarz. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]

<http://archiv.ooe.gruene.at/personen/ulrike_schwarz/>

¹⁷³ Mladá fronta DNES. Horní Rakousy neuspěly, žalobu proti Temelínu nejvyšší soud smetl. [online] 10. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://zpravy.idnes.cz/soud-zamitl-zalobu-hornich-rakous-proti-temelinu-fv1-/zahranicni.aspx?c=A121010_193526_zahranicni_jj>

¹⁷⁴ Rudi Anschober. Sicherheitsprobleme in Temelin. [online] 17. 4. 2007 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/412/sicherheitsprobleme-in-temelin>>

¹⁷⁵ Rudi Anschober. Anschober: Appell an VP und SP, die Grünen im Kampf gegen einen weiteren Atomausbau in Temelin nicht im Stich zu lassen. [online] 10. 11. 2007 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/507/anschober--appell-an-vp-und-sp-die-gruenen-im-kampf-gegen-einen-weiteren-atomausbau-in-temelin-nicht-im-stich-zu-lassen->>

¹⁷⁶ Rudi Anschober. Anschober/Pavlovec: Vorschau auf die Sitzung der Temelin-Kommission nächste Woche in Budweis. [online] 13. 12. 2007 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/527/anschober--pavlovec--vorschau-auf-die-sitzung-der-temelin-kommission-naechste-woche-in-budweis->>

¹⁷⁷ Rudi Anschober. OÖ prüft rechtliche Schritte gegen neue AKW Blöcke in Temelin. [online] 16. 9. 2008 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/738/ooe-prueft-rechtliche-schritte-gegen-neue-akw-bloecke-in-temelin->>

za porušování směrnice EIA s tím, že se dožadovali jejího dodržování a aktualizace.¹⁷⁸ V tom samém roce prezident Václav Klaus novelu EIA vetoval, protože dle jeho názoru jen nesmyslně prodlužovala plánovaný termín výstavby nových reaktorů v JETE.¹⁷⁹ Zástupce Zelených Anschober posléze proti tomuto Klausovu kroku ostře vystoupil,¹⁸⁰ nicméně se vzápětí mohl radovat, protože český parlament prezidentské veto přehlasoval.¹⁸¹

Blokády hornorakouských hranic s Českou republikou po svém vrcholu v letech 2000-2007 postupně ztrácejí na podpoře rakouských politiků. V roce 2007 o jejich pozastavení požádal zemský hejtman Josef Pühringer (ÖVP).¹⁸² To v roce 2011 potvrdil i Anschober, když prohlásil, že kvůli rozšíření Temelína o další dva bloky „určitě nebudou žádné blokády hranic. Tohle není žádný spor mezi Českem a Rakouskem, ale společná diskuze mezi Čechy, Rakušany, Němci, Francouzi a dalšími Evropany o tom, jaká je budoucnost energie.“¹⁸³ „Blokády k ničemu nevedou. Je potřeba najít celoevropské řešení.“¹⁸⁴

V roce 2011, po jaderné katastrofě ve Fukušimě, byl na základě žádosti Rudiho Anschobera schválen hornorakouskou vládou nový balíček protijaderných opatření, včetně podpory protijaderného hnutí *Atomausstieg.at*. Z pěti konkrétních opatření, která balíček obsahoval, se dvě týkaly JETE a České republiky, a sice řádná realizace Melkské dohody a zahájení řízení pro porušení evropského práva ČR za jednání o rozšíření Temelína. Tento balíček byl začleněn do protijaderného hornorakouského plánu do roku 2015.¹⁸⁵

¹⁷⁸ Rudi Anschober. *Widerrechtliche UVP zum AKW Temelin*. [online] 18. 3. 2009 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/791/widerrechtliche-uvp-zum-akw-temelin-->>

¹⁷⁹ Ministry of the Environment of the Czech Republic. *Czech president vetoes EIA amendment (České noviny)*. [online] 27. 10. 2009 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://www.mzp.cz/en/articles_ceskenoviny091027eia_veto>

¹⁸⁰ Rudi Anschober. *Klaus schießt den Temelin-BefürworterInnen ein Eigentor*. [online] 29. 10. 2009 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/931/klaus-schiesst-den-temelin-befuerworterinnen-ein-eigentor>>

¹⁸¹ Rudi Anschober. *Temelin: großer Etappenerfolg durch Druck aus OÖ*. [online] 2. 12. 2009 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/945/temelin--grosser-etappenerfolg-durch-druck-aus-ooe>>

¹⁸² Land Oberösterreich. *Mitglieder der Oö. Landesregierung*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://www.land-oberoesterreich.gv.at/cps/rde/xchg/ooe/hs.xml/12189_DEU_HTML.htm>

¹⁸³ E15.cz. *Názory. Rakouské protesty proti Temelínu budou asi méně drsné než před lety*. [online] 22. 11. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://nazory.euro.e15.cz/reportaze/rakouske-protesty-proti-temelinu-budou-asi-mene-drsne-nez-pred-lety-719345>>

¹⁸⁴ Český rozhlas. *Horní Rakousko vede tichou válku proti českým atomovým plánům*. [online] 3. 11. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://m.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/970945>

¹⁸⁵ Rudi Anschober. *Oberösterreich verstärkt Anti-Atom-Arbeit*. [online] 22. 3. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/1226/oberoesterreich-verstaerkt-anti-atom-arbeit>>

K žalobě z roku 2001 se po rozsudku nejvyššího soudu Horní Rakousy znovu přihlásily v roce 2006. Zemský soud se žaloby znovu ujal, nicméně ji 4. ledna 2012 opětovně zamítl a nejvyšší soud tento rozsudek v odvolání potvrdil.¹⁸⁶ Pro Zelené byl verdikt hořkým zklamáním.¹⁸⁷ I nadále se však snažili hledat různé způsoby, které by jim umožnily Českou republiku kvůli Temelínu žalovat.¹⁸⁸

Obava z jaderné energie v Zelených a v hornorakouských občanech ani v roce 2012 neustávala: když jihočeský Lišov zažil 12. ledna 2012 zemětřesení, byla k němu vydána tisková zpráva, podle které přírodní úkaz potvrdil rizikovost temelínské oblasti. Společně s tím se začaly objevovat otázky, jak si na tom vůbec Temelín v testech proti zemětřesení stojí.¹⁸⁹

V květnu 2012 Anschober zveřejnil, že petici proti JETE již podepsalo na 22 000 obyvatel Horního Rakouska, což považuje za důkaz toho, že je protijaderná politika pro místní obyvatele velmi důležitá. Veškeré námitky občanů vůči Temelínu a EIA byly následně předloženy Ministerstvu životního prostředí ČR.¹⁹⁰

Na podzim 2012 se v rakouském Linci konalo setkání parlamentních stran (včetně Zelených) a protijaderných asociací, na kterém probíhala debata o výstavbě nových jaderných reaktorů v ČR. Mezi účastníky došlo ke shodě: Horní Rakousko má v boji proti Temelínu dále pokračovat.¹⁹¹

Proces tvorby EIA byl v ČR dokončen 18. ledna 2013. MŽP ČR v něm schválilo výstavbu nových bloků v JETE. I tato nová zpráva čelila okamžitému rozboru z rakouské strany a následné kritice.¹⁹² Zelení ji označili za neobjektivní a

¹⁸⁶ Mladá fronta DNES. *Horní Rakousy neuspěly, žalobu proti Temelínu nejvyšší soud smetl.* [online] 10. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://zpravy.idnes.cz/soud-zamitl-zalobu-hornich-rakous-proti-temelinu-fv1-/zahranicni.aspx?c=A121010_193526_zahranicni_jj>

¹⁸⁷ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Entscheidung der Höchststrichter enttäuschend.* [online] 11. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/86030/>>

¹⁸⁸ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Temelin: Beschluss der Landesregierung auf Wiederaufnahme des Verfahrens beim Obersten Gerichtshof begrüßenswert.* [online] 30. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/86373/>>

¹⁸⁹ Rudi Anschober. *Nach Informationen aus Tschechien - leichtes Erdbeben in der Umgebung von Temelín.* [online] 12. 1. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/1422/nach-informationen-aus-tschechien---leichtes-erdbeben-in-der-umgebung-von-temelint>>

¹⁹⁰ Rudi Anschober. *Oberösterreichs Chancen gegen Weiterbau Temelíns steigen stark.* [online] 18. 5. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/1523/oberoesterreichs-chancen-gegen-weiterbau-temelins-steigen-stark>>

¹⁹¹ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Antiatomtreffen in Linz.* [online] 17. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/86141/>>

¹⁹² Rudi Anschober. *Oberösterreichs Konsequenzen aus positivem Temelin-UVP-Bescheid in Tschechien.* [online] 25. 1. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]

nezodpovědnou.¹⁹³ 8. února 2013 Anschober zveřejnil zprávu, která říká, že jaderné elektrárny narušují kvůli svým vysokým dotacím spravedlivou hospodářskou soutěž – výstavba a provoz jaderných elektráren je velmi nákladná záležitost. Mělo by se dle něj (a dle Zelených, kteří tento bod mají ve svém federálním programu) tedy od těchto dotací ustoupit.¹⁹⁴

V březnu 2013 se objevil další sporný bod mezi Rakouskem a ČR: jako možná lokalita pro ukládání radioaktivního odpadu, pocházejícího z JETE, byla uvedena část vojenské zóny u obce Boletice, cca 18 kilometrů od rakouských hranic.¹⁹⁵ Kromě hornorakouských občanů a Die Grünen se proti tomu postavili i sami občané v jižních Čechách.¹⁹⁶

V roce 2013 Rudi Anschober zahájil také petici, směřující proti dotacím jadernému výzkumu, výstavbě a prodlužování životnosti jaderných reaktorů. K tomu chce zavést i provozní pojištění odpovědnosti, které by vedlo k odpovědnosti provozovatelů jaderných elektráren a vyřešení těchto témat v rámci Euratomu. Adresována je Evropskému parlamentu a rakouským kandidátům, chystajícím se na eurovolby 2014.¹⁹⁷ Zároveň Anschober podal stížnost Evropské komisi kvůli vysokým nepřímým dotacím jaderné energie a stávajícím nízkým částkám pojištění odpovědnosti z provozu jaderných reaktorů a vyzval rakouskou vládu, aby tak také učinila.¹⁹⁸ „Elektrina z jaderných elektráren je v rozporu se zákony Evropské unie neúměrně finančně podporována,“¹⁹⁹ říká Anschober. Je zároveň přesvědčen, že pokud by provozovatelé JE zmíněná pojištění museli platit v plné výši, bez dotací, nemohli by si

<<http://www.anschober.at/politik/presse/1624/oberoesterreichs-konsequenzen-aus-positivem-temelin-uvp-bescheid-in-tschechien>>

¹⁹³ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Temelin UVP: jetzt sind aktive Rechtsschritte von der Bundesregierung gefordert.* [online] 20. 1. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]

<<http://archiv.ooe.gruene.at/umwelt/artikel/lesen/87601/>>

¹⁹⁴ Rudi Anschober. *Studie erschüttert die Atomlobby.* [online] 8. 2. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]

<<http://www.anschober.at/politik/presse/1631/studie-erschuettert-die-atomlobby>>

¹⁹⁵ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Chancen gegen Atommüllendlager an Oberösterreichs Grenze steigen.* [online] 28. 3. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]

<<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/88580/>>

¹⁹⁶ Czech Free Press. *Jižní Čechy jako sklad jaderného odpadu?!* [online] 30. 4. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.czechfreepress.cz/ekologie/jizni-cechy-jako-sklad-jaderneho-odpadu.html>>

¹⁹⁷ Atomkraftfrei-leben.at. *Appell an die österreichischen Kandidat_innen zur EU-Wahl 2014!* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.atomkraftfrei-leben.at/petition.php?id=8>> Zatím mají 2 582 hlasů z 3 250 potřebných.

¹⁹⁸ Rudi Anschober. *Beschwerde von LR Anschober.* [online] [citováno dne 24. 4. 2014]

<http://www.anschober.at/files/static/beschwerde-eu-kommission/Beschwerde_Haftung_Kommission_Anshober.pdf>

¹⁹⁹ Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí o.s. *Boj proti jaderné energii pomocí paragrafů.* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://oizp.cz/?p=5519>>

to dovolit a museli by původně levnou jadernou energii zdražit: to by podle Anschobera mohlo vést až ke zruinování jaderného odvětví.²⁰⁰

d) Korutany:

Spolková země Korutany sousedí se Slovinskem a s Itálií. Korutanská vláda se skládá ze sedmi členů, od roku 2013 v ní zasedá člen Die Grünen, zemský ministr Rolf Holub,²⁰¹ první příslušník Zelených, který kdy zasedl v korutanské vládě.²⁰² Co se týče korutanských stránek, spolková země na nich neuvádí žádnou zmínku o Temelínu, ani o jaderné energii jako takové. Na stránkách korutanských Die Grünen můžeme nalézt jeden článek a jeden dokument.

Dokumentem je rezoluce, vydaná v rámci *Grünes Forum Alpen-Adria* (Zelené fórum Alpy-Adria), které probíhá mezi zelenými v Bosně a Hercegovině (*Demokratski savez zelenih*), Itálii (*Verdi Grüne Vërc*), na Slovinsku (*Zeleni Svoenije*) a v Rakousku. Cílem tohoto fóra je změna postoje v energetických otázkách, a to zejména na Slovinsku.²⁰³ Součástí rezoluce, sepsané 15. září 2006, je konstatování, že riziko, kterému se díky jaderné energetice vystavujeme, je příliš vysoké: důkazem jsou podle fóra incidenty, které se přihodily ve švédském Forsmarku a právě v českém Temelíně.²⁰⁴

V článku Zelení využívají plánovanou výstavbu Temelínu pro kritiku federální politiky: říkají v něm, že dokud bude Rakousko dotovat jaderný průmysl v EU skrze Euratom, tak jeho protijaderný postoj nemá žádný smysl.²⁰⁵

²⁰⁰ Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí o.s. *Boj proti jaderné energii pomocí paragrafů*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://oizp.cz/?p=5519>>

²⁰¹ Land Kärnten. *Landesrat Rolf Holub*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://www.ktn.gv.at/277334_DE-LR_Rolf_Holub-Person>

²⁰² *Kleine Zeitung*. *Ein Neustart mit Respekt und Achtung*. [online] 28. 3. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.kleinezeitung.at/kaernten/klagenfurt/klagenfurt/3278345/ein-neustart-respekt-achtung.story>>

²⁰³ Oficiální webové stránky Die Grünen - grüne Alternative - Korutany. *Grüne engagieren sich seit Jahren*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://kaernten.gruene.at/artikel/gruene_engagieren_sich_seit_jahren>

²⁰⁴ Archiv Die Grünen - grüne Alternative - Korutany. *Rezolution*. [online] 15. 9. 2006 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://archiv.kaernten.gruene.at/uploads/media/ResolutionKrskoAlpenAdria_04.doc>

²⁰⁵ Archiv Die Grünen - grüne Alternative - Korutany. *Grüner Schulterschluss gegen eine Renaissance der Atomkraftwerke*. [online] 25. 2. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://archiv.kaernten.gruene.at/energie_klima_atom/artikel/lesen/70893/>

e) Salcbursko:

Salcbursko sousedí s Německem. Zemská vláda má sedm členů, z toho tři jsou příslušníky Die Grünen: zemské ministryně a ministr, Astrid Rösslerová (zároveň je zemskou mluvčí Zelených²⁰⁶), Martina Bertholdová a Heinrich Schellhorn.²⁰⁷ Všichni tři jsou prvními zástupci Zelených v zemské vládě Salcburska, dříve se Zelení dostávali jen do zemského parlamentu, kde mají své zástupce i v současnosti.²⁰⁸ Možná i proto se mi při vyhledávání témat o Temelínu na jejich webu zobrazilo 358 výsledků, ze kterých se 87 článků a dokumentů týkalo nejen Temelína, ale i zelené politiky²⁰⁹. Z tohoto množství však vyhovovaly stanovenému časovému rozmezí jen dva dokumenty.

31. května 2006 vydal zemský parlament zprávu ze 3. schůze 13. legislativního období, ve které stanovuje, že Temelín zůstává rizikem pro celou Evropu, a že by případná havárie mohla mít ničivý dopad na celé Rakousko. Vyčítají ve zprávě nedodržování dohod z Melku a k tomu příslušející nepostačující bezpečnostní opatření v elektrárně. Na tomto jednání se, za souhlasu Zelených, usneslo, že bude žádat, v rámci Protokolu z Melku, federální vládu o kroky vůči České republice právě kvůli Temelínu a jeho bezpečnosti.²¹⁰

Jaderná rizika se probírala i na veřejné diskuzi o plánované jaderné elektrárně v Bělorusku, v souvislosti s přeshraniční EIA řízení, která probíhala 11. května 2010. Jednou ze zúčastněných byla i členka Zelených, Elisabeth Kerschbaumová, radní města Korneuburg.²¹¹ Diskuze se točila kolem jaderné energetiky a její rizikovosti a během diskuze byla zmíněna i JETE, jako elektrárna, umístěná blízko rakouských hranic. Byly zmíněny protesty, které se proti ní během let vedly, i proti plánované výstavbě 3. a 4: reaktoru a byla zavedena řeč i na možné teroristické útoky a další případná rizika.²¹²

²⁰⁶ Oficiální webové stránky Die Grünen - grüne Alternative - Salcbursko. *Dr.in Astrid Rössler*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://salzburg.gruene.at/astrid-roessler>>

²⁰⁷ Land Salzburg. *Salzburger Landesregierung*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://www.salzburg.gv.at/pol/landesregierung.htm>>

²⁰⁸ Oficiální webové stránky Die Grünen - grüne Alternative - Salcbursko. *Landtag*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://salzburg.gruene.at/landtag/>>

²⁰⁹ Bohužel díky vyhledávacímu slovu „Grünen“, jak se Zelení v článcích nejčastěji objevují (delší název se téměř nepoužívá), se do vyhledávání dostaly i jiné významy, které v textech naprosto převládly.

²¹⁰ Land Salzburg. *Bericht. 3. Session der 13. Gesetzgebungsperiode*. [online] 31. 5: 2006 [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://www.salzburg.gv.at/002011pi/13Gesetzgebungsperiode/3Session/571.pdf>>

²¹¹ Republik Österreich – Parlament. *Elisabeth Kerschbaum*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <http://www.parlament.gv.at/WWER/PAD_16235/>

Co se webových stránek salcburských Zelených týče, nalezla jsem na nich 3 články, týkající se problematiky JETE.

První vyšel v září 2004 a zabýval se dokumentací o životním prostředí EIA, týkající se projektu zřízení skladu vyhořelého jaderného paliva v areálu JETE. Protože se posuzování vlivů na životní prostředí provádělo s účastí Rakouska, ozvali se Zelení se svými námitkami a požadavky (Temelín by nevydržel pád letadla na elektrárnu, není dodržována letová vzdálenost od JE apod.) a předem navrhli zamítnutí dané dokumentace.²¹³

22. září 2010 vydali salcburští Zelení článek, ve kterém se zmínili o Temelínu v souvislosti s prodloužením termínu konce německých JE. Informovali v něm, že až do 27. září lidé mohou podávat protesty proti plánům rozšíření JETE.²¹⁴

Kromě toho proti Temelínu otevřeně vystupují ve své sekci *Natur und Umwelt – Atomkraft* (Příroda a životní prostředí – Jaderná energetika), kde Die Grünen stanovují, že opakovaně a oficiálně vystupují proti několika projektům, ale největší úsilí vkládají do pozastavení provozu jaderné elektrárny Temelín. Zároveň v článku slibují, že i do budoucna budou pokračovat ve své protijaderné politice.²¹⁵

f) Štýrsko:

Štýrsko sousedí jihem svého území se Slovinskem. Jeho zemská vláda se skládá z devíti členů, z nichž ani jeden není členem Strany zelených.²¹⁶ Ani v předchozím období Zelení ve vládě nebyli.²¹⁷ Na webových stránkách spolkové země Štýrsko můžeme nalézt šest odkazů, zmiňujících JETE. Dva neodpovídají časovému rozsahu,

²¹² Land Salzburg. *Protokoll. Öffentliche Erörterung zum geplanten KKW Belarus in Rahmenn des grenzüberschreitenden UVP-Verfahrens.* [online] 11. 5. 2010 [citováno dne 25. 4. 2014] <http://www.salzburg.gv.at/belarus-protokoll_anhoerung_belarus_wien.pdf>

²¹³ Bürgerliste Die Grünen. *Temelin. Umweltverträglichkeitsdokumentation.* [online] 21. 9. 2004 [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://buergerliste.at/de/presse/detail.asp?id=6209&tit=Temelin>>

²¹⁴ Bürgerliste Die Grünen. *Verlängerung Laufzeit deutscher Atomkraftwerke: Scharfer Protest des Salzburger Gemeinderates.* [online] 22. 9. 2010 [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://buergerliste.at/de/presse/detail.asp?id=5625&tit=Verl% C3% A4ngerung+Laufzeit+deutscher+Atomkraftwerke% 3A+Scharfer+Protest+des+Salzburger+Gemeinderates>>

²¹⁵ Bürgerliste Die Grünen. *Natur und Umwelt – Atomkraft.* [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://buergerliste.at/de/standpunkte/index.asp?dat=Atomkraft>>

²¹⁶ Das Land Steiermark. *Die Regierungsmitglieder.* [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://politik.steiermark.at/cms/ziel/5474782/DE/>>

²¹⁷ Internet archive WaybackMachine. Das Land Steiermark. *Die Regierungsmitglieder.* [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://web.archive.org/web/20090505201017/http://www.politik.steiermark.at/cms/ziel/5474782/DE/>>

jeden již nelze zobrazit a zbývající sice poměrně objektivně komentuje proces EIA a plánovanou výstavbu JETE, včetně technických informací apod., ale Strana zelených v něm není ani jednou zmíněna.²¹⁸ Na stránkách Die Grünen jsem našla šest článků, odpovídajících stanoveným požadavkům.

První byl vydaný v roce 2006: byl vydaný federálními Zelenými a zmiňuje v nich Štýrsko v souvislosti s jednáním na štýrském zámku Seggauberg, na kterém se projednávalo zavedení protijaderného fondu. Z něj by měly plynout peníze na podporu alternativních zdrojů energie. Kromě toho se projednávaly možné scénáře hrozeb, plynoucích od jaderných elektráren v okolí Rakouska: v této souvislosti byla zmíněna právě JETE.²¹⁹

V roce 2010 vydali štýrští Zelení článek, ve kterém říkají, že pokud dojde k dostavbě JETE, bude to znamenat ohrožení pro celou Evropu. Tento názor obhajují tím, že ještě nejsou dořešena bezpečnostní opatření původních dvou reaktorů, a tak Česká republika nemůže chtít postavit další dva nové. Podobně jako Horní Rakousko i Štýrsko vybízelo občany k podání námitek pro porušení práva EU ze strany ČR.²²⁰

V článku z 26. dubna 2012, který vyšel 26 let po Černobylské havárii, využívají Zelení tohoto výročí k tomu, aby se znovu mohli ohradit vůči Temelínu. Žádají v něm zemskou vládu, aby zaujala takovou pozici, která by umožnila nasměrovat Českou republiku správným, protijaderným směrem a vybízí k zaslání stanovisek občanů na Úřad štýrské vlády.²²¹ O to samé žádali i v článku, vydaném v první polovině dubna 2012.²²² V první polovině dubna vyšel ještě jeden článek: vydali ho Zelení z města Graz, a kritizovali v něm Temelín pro jeho nebezpečnost. Říkají v něm, že je Temelín vzdálen jen 225 kilometrů, a tak by případná katastrofa mohla zanést radioaktivní spad i tímto směrem. Grazerští Zelení se tak přidali v boji proti dostavbě a účasti na EIA ke

²¹⁸ Das Land Steiermark. *UVP - Genehmigungsverfahren. Neues Kraftwerk am Standort Temelin (Tschechien)*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://www.umwelt.steiermark.at/cms/beitrag/11085630/9175955/>>

²¹⁹ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *Anti-Atom-Fonds zur Förderung alternativer Energien – Neue aktuelle Dimension*. [online] 7. 8. 2006 [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://archive.gruene.at/topstories/artikel/lesen/8415/>>

²²⁰ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *AUSBAU DES AKW TEMELIN GEFÄHRDET GANZ MITTELEUROPA!* [online] 25. 8. 2010 [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/ausbau-des-akw-temelin-gefaehrdet-ganz-mittleuropa/>>

²²¹ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *TSCHERNOBYL-JAHRESTAG: JETZT STELLUNGNAHME GEGEN TEMELIN-AUSBAU ABGEBEN!* [online] 26. 4. 2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/tschernobyl-jahrestag-jetzt-stellungnahme-gegen-temelin-ausbau-abgeben/>>

²²² Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *UVP-START TEMELIN: GRÜNE FORDERN LANDESREGIERUNG AUF, AM VERFAHREN TEILZUNEHMEN*. [online] 12. 4.

Štýrským Zeleným.²²³ K podávání stanovisek a námitek Die Grünen vytvořili text, který se má zasílat na štýrský úřad vlády, a vybízejí občany k tomu, aby nebyli lhotejní a zaslali jej.²²⁴

g) Tyrolsko:

Tyrolsko svými hranicemi sousedí s Německem, se Švýcarskem a s Itálií. Předpokládala jsem v něm nižší míru angažovanosti v otázce JETE než u spolkových zemí hraničících přímo s Českou republikou. Na webových stránkách Tyrolska jsem našla celkem čtyři publikované články věnované problematice Temelína. Dva se týkaly *Veto gegen Temelín*: byly z roku 2002 a nespádaly tak do mnou vymezeného období. Další dva pocházely z roku 2012, čímž se staly pro můj výzkum vyhovujícími.

Jeden z nich nebyl nijak konkrétní, pouze vyhlášoval veřejnou diskuzi o tématu JETE na 30. května 2012.²²⁵ Další článek odkazoval na šest dokumentů, vztahujících se k problematice Temelína. První z nich podal vyjádření o tom, že se bude vypracovávat nové prohlášení o vlivu JETE na životní prostředí v rámci plánování výstavby nového 3. a 4. reaktoru,²²⁶ následovalo prohlášení z České republiky o jeho vypracování, až po dokument, který prohlášení vlivů předkládal.²²⁷

Po havárii ve Fukušimě vydalo Tyrolsko dokument *Tirol auf dem Weg zur Energieautonomie* (Tyrolsko na cestě za energetickou autonomií), ve kterém

2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/uvp-start-temelin-gruene-fordern-landesregierung-auf-am-verfahren-teilzunehmen/>>

²²³ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. KEINE SPUR VOM TEMELIN-UVP-VERFAHREN AUF WEBSITE DES LANDES STEIERMARK. [online] 12. 4. 2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/keine-spur-vom-temelin-uvp-verfahren-auf-website-des-landes-steiermark/>>

²²⁴ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. DROHENDER AUSBAU VON TEMELÍN. [online] 2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/info/temelin/>>

²²⁵ Tirol. Unser Land. *Kundmachung Öffentliche Diskussion in Österreich Neues Kernkraftwerk am Standort Temelín, Tschechien*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <https://www.wstatic.tirol.gv.at/t3tiro/uploads/media/5199_30_Kundmachung_Temelín.PDF>

²²⁶ Tirol. Unser Land. *Kundmachung, Temelín*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <https://www.wstatic.tirol.gv.at/t3tiro/uploads/media/U-5199_29_Kundmachung_Temelín.PDF>

²²⁷ Tirol. Unser Land. *Neues Kernkraftwerk am Standort Temelín, Tschechien*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<https://www.tirol.gv.at/buergerservice/kundmachungen/kundmachung/artikel/neues-kraftwerk-am-standort-temelin-tschechien/>>

představuje plány na upuštění od čerpání energie z jaderných zdrojů a fosilních paliv obecně.²²⁸ Temelín však v dokumentu nijak konkrétně zmíněn není.

Pokud se podíváme na sestavu politiků v čele Tyrolska, tak zjistíme, že z osmi členů zemské vlády jsou dva z Die Grünen. Jsou jimi státní náměstkyně hejtmana a mluvčí tyrolských Zelených Ingrid Felipová²²⁹ a zemská ministryně Christine Baurová²³⁰. Obě se do čela Tyrolska dostaly po roce 2013. Do té doby Die Grünen získávali mandáty do zemské rady (*Landtag*), do zemské vlády (*Landesregierung*) se dostali jen v letech 1994 a v roce 2013.²³¹ Dá se tedy předpokládat, že se Zelení na přípravě výše zmíněné dokumentace o vlivu na životní prostředí podíleli jen částečně, v rámci svých mandátů v *Landtagu*.

Kromě dokumentace v rámci tyrolské správy však Zelení disponují i vlastními webovými stránkami, zaměřenými na tyrolskou odnož. V rámci těchto stránek se Zelení k problematice Temelína vyjadřují v letech 2004-2013 skrze čtyři články. V tomto ohledu je míra angažovanosti vůči Temelínu skutečně nižší, než např. u Horního Rakouska.

V roce 2006 vyšel drobný článek o *oekostrom*, plánu na získávání ekologické energie v Rakousku. Zelení v něm vyzývali k „Nein zu Temelin“ (Ne Temelínu) a „Nein zu Atomstromimporten“ (Ne dovozu jaderné energie).²³²

V *Grüner newsletter – Die Grünen Tirol* z roku 2010 se objevila zmínka o Temelínu kvůli plánům České republiky na jeho rozšíření. Vybízeli v ní občany, aby proti tomuto úmyslu podávali přes hornorakouské úřady námítky k EIA, kterými by chtěli stavbě zabránit.²³³

²²⁸ Tirol. Unser Land. *Tirol auf dem Weg zur Energieautonomie* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<https://www.tirol.gv.at/fileadmin/themen/landesentwicklung/raumordnung/Nachhaltigkeit/Nachhaltigkeitstrategie/4.5.pdf>>

²²⁹ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *Mag.a Ingrid Felipe*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<https://tirol.gruene.at/partei/abgeordnete/felipe>>

²³⁰ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *Dr.in Christine Baur*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://tirol.gruene.at/partei/abgeordnete/baur>>

²³¹ Tirol. Unser Land. *Landtagswahlen seit 1945*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <https://www.tirol.gv.at/fileadmin/landtag/downloads/2013/Homepage/Landtagswahlen_seit_1945.pdf>

²³² Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *Fünfte Ausgabe Standpunkte 09/06*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://archiv.tirol.gruene.at/fileadmin/tirol/download/standpunkte/standpunkte09_06.pdf>

²³³ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *Grüner newsletter – Die Grünen Tirol. 133. Newsletter - September 2010*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://archiv.tirol.gruene.at/fileadmin/tirol/download/Newsletter/newsletter_1009.html>

V březnu 2012 vyšel dokument, komentující situaci rok po Fukušimě. K Temelínu v něm tyrolští Zelení nebyli nijak konkrétní, jen zmínili jeho plánovanou výstavbu nových reaktorů.²³⁴

V dubnovém článku z roku 2012 zhodnocuje Ingrid Filipová důsledky Černobylské havárie a varuje před riziky, které s sebou jaderná energetika nese. Zmiňuje i Temelín, přičemž podotýká, že se JETE nachází pouhých 300 kilometrů od Tyrolska, a tak by případná havárie jistě zasáhla i tuto spolkovou zemi.²³⁵

h) Vídeň:

Vídeň je hlavním městem Rakouska a zároveň samostatnou spolkovou zemí, obklopena je Dolním Rakouskem. Její zemská vláda má devět členů, jedním z nich je místostarostka a členka Die Grünen, Maria Vassilakouová.²³⁶ Protože má Vídeň stránky jak v anglické, tak v německé mutaci, pokusila jsem se najít zmínku o Temelínu v obou verzích. V anglické není publikován ani jeden článek s touto tematikou, zatímco na německé verzi nalezneme takových odkazů sto. Z toho zmiňuje Zelené v souvislosti s Temelínem 23 článků, nicméně většina z nich nemá se samotným postojem Zelených či s bojem proti Temelínu co dělat (jde o záznamy z jednání městské rady, které se Zelení zúčastnili, ale o Temelínu hovořily jiné strany). Časovému a tematickému rozsahu tak odpovídá jen jeden odkaz.

Na 21. sezení rady z 25. května 2007 se ozvala Vassilakouová, která se ve své řeči obrátila k ostatním politikům a sdělila jim, že Zelení jadernou energii nepovažují za jakoukoliv alternativu. Dále podotkla, Vídeň každoročně využívá až 10 % energie z jaderných zdrojů a řekla, že v jejich vídeňské kávě je pak trocha Temelína, a že by se s tím mělo něco udělat.²³⁷

²³⁴ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *Ein Jahr nach dem Supergau. Das Jahr der leeren Versprechen - stresslosen Tests - und der unmittelbaren Gefahr.* [online] 9. 3. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://archiv.tirol.gruene.at/uploads/media/Reader_Fukushima_PK.pdf>

²³⁵ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *26 Jahre Tschernobyl – höchste Zeit zu handeln!* [online] 26. 4. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014]

<http://archiv.tirol.gruene.at/natur_umwelt/artikel/lesen/83370/>

²³⁶ Wien.at. *City Government.* [online] [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://www.wien.gv.at/english/politics/citygovernment/>>

²³⁷ Wien.at. *Gemeinderat, 21. Sitzung vom 25.05.2007, Wörtliches Protokoll - Seite 91 von 105.* [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.wien.gv.at/mdb/gr/2007/gr-021-w-2007-05-25-091.htm>>

Na webových stránkách vídeňských Zelených jsem vyhovujících článků objevila 11, ani jeden z nich se mi však nepodařil otevřít: byla jsem pokaždé přesměrována na hlavní stránku archivu. O jejich krocích tak mohu usuzovat jen dle nadpisů a krátkých popisků. Z nich vyplývá, že v letech 2008-2011 nebyli vídeňští Zelení, podobně jako ostatní frakce, spokojeni s vývojem kolem Temelína. Kritizovali nedodržování stávajících dohod a nedostatečnou bezpečnost Temelína.²³⁸

i) Vorarlbersko:

Stejně jako u Tyrolska jsem i u Vorarlberska přepokládala nižší míru angažovanosti v otázce JETE než u spolkových zemí, sousedících s ČR: Vorarlbersko přímo sousedí s Německem a se Švýcarskem. Vorarlbersko nemá v zemské vládě žádného zástupce ze Strany zelených: všech sedm členů je v současné době z ÖVP²³⁹. Má domněnka se potvrdila: ačkoliv je Vorarlbersko, stejně jako zbytek Rakouska, protijaderně orientováno, zmínka o Temelínu se na webových stránkách Vorarlberska nachází jen jedna, a sice v ročence, vydané v roce 2005 *Aufbruch in eine neue Zeit: Vorarlberger Almanach zum Jubiläumsjahr 2005*. JETE je tam zmíněna v rámci petice z 90. let, kdy se proti její výstavbě ve Vorarlbersku nasbíralo na 10 000 podpisů. V textu je zmíněna jako větší riziko JE v německém Gundremmingenu, která je 110 kilometrů od Vorarlberska.²⁴⁰ Z historického hlediska je pro místní důležitější vítězství ze 60.-70. let, kdy napomohli k zastavení plánování²⁴¹ stavby švýcarské JE Rütli, místo které byla nakonec vybudována elektrárna tepelná.²⁴² I o *Veto zu Temelín* byla zmínka

²³⁸ Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Vídeň. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <[http://archive.gruene.at/suche/?tx_mngosearch_pi1\[params\]=&search\[search\]=%2ATemelín+Wien%2A&search\[pointer\]=0](http://archive.gruene.at/suche/?tx_mngosearch_pi1[params]=&search[search]=%2ATemelín+Wien%2A&search[pointer]=0)>

²³⁹ Vorarlberg, unser Land. *Politik - Landesregierung. Mitglieder der Landesregierung*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <http://www.vorarlberg.at/vorarlberg/land_politik/politik/landesregierung/regierungsmitglieder/mitgliederlandesregier.htm>

²⁴⁰ Vorarlberg, unser Land. Nachbaur, Ulrich, Niederstätter, Alois. *Aufbruch in eine neue Zeit: Vorarlberger Almanach zum Jubiläumsjahr 2005*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.vorarlberg.at/pdf/almanach200572dpi.pdf>>

²⁴¹ Vorarlberg, unser Land. Nachbaur, Ulrich, Niederstätter, Alois. *Aufbruch in eine neue Zeit: Vorarlberger Almanach zum Jubiläumsjahr 2005. Atom-Widerstandsgeschichte(n)*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <http://www.vorarlberg.at/pdf/36breiner_atom-widerstand.pdf>

²⁴² Staatsarchiv.sg.ch. *AKW Rütli, 1970er Jahre*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.staatsarchiv.sg.ch/home/publikationen/aufgefallen/2011/3.html>>

jen ve vorarlberském tisku (zařazeno do kategorie Svět) a nikoliv na webových stránkách spolkové země.²⁴³

Ani na webových stránkách vorarlberských Zelených se mi nepodařilo nalézt články či dokumenty, které by byly proti Temelínu přímo orientované. Dá se na nich vysledovat pouze obecná protijaderná témata.

3.3. Die Grünen a protitemelínská agenda na nadnárodní úrovni

V této kapitole budu zkoumat, jak Die Grünen vystupovali proti Temelínu na nadnárodní úrovni, tedy v rámci Evropské unie. Veškeré články a dokumenty, které v této kapitole zmíním, budu řadit chronologicky, od nejstaršího k nejnovějšímu. Do svého výzkumu zařadím pouze ty materiály, které budou odpovídat stanovenému časovému rozmezí, tedy které byly vydané v letech 2004-2014.

Die Grünen Evropskou unii od počátku využívají jako jakéhosi arbitra, ke kterému podávají stížnosti ohledně JETE a ČEZu, zatím však na tomto poli nedosáhly žádného většího úspěchu. Jelikož nejsou vládní stranou, nemají velký vliv; to samé platí pro zastoupení v Evropském parlamentu, kde mají ve dvou zelených frakcích čtyři zástupce. Kromě *Veta* z roku 2002 dodnes nijak vážněji neohrozili ani existenci Temelína, ani jadernou energetiku v Evropě.

V roce 2001 podaly Horní Rakousy, ve spolupráci se Zelenými, žalobu na ČEZ kvůli znečišťování svého území imisemi. Protože rakouský soud nevěděl, zda a jak má ve věci rozhodnout, obrátil se na Evropský soudní dvůr (ESD) a přenesl tak spor na nadnárodní úroveň.²⁴⁴ Dne 27. října 2009 byl vynesena rozsudek. ESD rozhodl, „že zásada zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti v rámci Smlouvy o Euratomu brání použití rakouské právní úpravy, na základě níž může být proti podniku, který má požadovaná úřední povolení k provozu jaderné elektrárny nacházející se na území

²⁴³ Vorarlberg online. *Anti-Temelin-Volksbegehren beginnt*. [online] 14. 1. 2002 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.vol.at/anti-temelin-volksbegehren-beginnt/vol-migrate-100255>>

²⁴⁴ Euroskop. *ESD: rakouské soudy nemohou rozhodovat o Temelínu*. [online] 27. 10. 2009 [citováno dne 21. 4. 2014] <<https://www.euroskop.cz/38/14079/clanek/esd-rakouske-soudy-nemohou-rozhodovat-o-temelinu/>>

jiného členského státu, podána žaloba k soudu domáhající se toho, aby mu bylo uloženo zdržet se imisí na sousedící pozemky (...).²⁴⁵

Zelení na nadnárodní úrovni podporují i různé protijaderné petice²⁴⁶: dodnes na svých stánkách propagují již pozastavenou petici *Meine Stimme gegen Atomkraft* (Můj hlas proti jaderné energii). Tento e-protest měl dva požadavky. Prvním byla transparentnost částek, které každý stát, který je v Euratomu, musí platit na jaderný výzkum. Druhým byl požadavek na nulové dotace jádru.²⁴⁷ Kdyby petice měla úspěch, mohla by vést až k pozastavení Temelína, místo toho však byla dne 31. května 2012 odmítnuta Evropskou komisí. Podle Komise totiž byla tato občanská iniciativa v rozporu s primárním právem EU.²⁴⁸

Kromě této petice propagují ještě dvě, které jsem v této práci již zmínila: obě se pokouší ovlivnit jadernou energetiku na úrovni EU, a tak je zařazují i pod nadnárodní vliv Zelených. Jedná se o petice za jednotné evropské pojištění odpovědnosti za škody pro jaderné reaktory a vůči odstranění jaderné energetiky z území Evropské unie.

Na nadnárodní úrovni připravují Zelení i svůj program, ve kterém představují energetické scénáře pro Evropu. Zatímco u Rakouska předpokládají přechod od fosilních paliv k obnovitelným zdrojům energie do roku 2050, u EU předpokládají období delší: do roku 2050 by Die Grünen chtěli snížit závislost zemí EU na fosilních palivech na 50 % (Příloha č. 6), na 100 % obnovitelných zdrojů by se chtěli dostat do roku 2100. Aby se toho dalo dosáhnout, chtějí Zelení přestat dotovat jaderný výzkum v rámci EU.²⁴⁹

V rámci scénáře pro upuštění od jaderné energie v rámci Evropy Die Grünen požadují okamžité vypnutí všech zranitelných reaktorů a postupné vypínání těch jaderných elektráren, které neprokážou, že by vydržely případný teroristický úrok (pád letadla, rakety apod.). Dále by měla následovat úprava smlouvy o Euratomu, ve které by

²⁴⁵ Havel & Holásek, advokátní kancelář. Evropské právní aktuality. 1/2010. *Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci Land Oberösterreich v. ČEZ, a. s. (C- 115/08)*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.havelholasek.cz/images/stories/publikace/eu_legal_news_cz_2010_01.pdf>

²⁴⁶ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Mehr Demokratie statt Atomkraft in Europa*. [online] 29. 10. 2012 [citováno dne 27. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/umwelt/mehr-demokratie-statt-atomkraft-in-europa>>

²⁴⁷ *Meine Stimme gegen Atomkraft*. [online] [citováno dne 27. 4. 2014] <<http://www.my-voice.eu/de-AT>>

²⁴⁸ EU-Austrittspartei. *Atomenergie in der EU & EURATOM*. [online] [citováno dne 27. 4. 2014] <<http://www.euaustrittspartei.at/eu-nein-danke/atom/>>

²⁴⁹ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Energieprogramm*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/energieprogramm-1.pdf>>

mělo být zajištěno vyřazení jaderných elektráren z provozu, vyřešení likvidace a dopravy štěpného materiálu a následné nakládání s jaderným odpadem. Následně by mělo dojít k odstranění všech dotací pro jadernou energii a k integraci jaderného výzkumu do obecného programu EU s cílem zajistit rovnoměrné rozložení finančních prostředků pro výzkum v celém energetickém odvětví. Rakousko by dle Zelených mělo mít právo veta v Radě EU proti všem dalším veřejným subvencím a dotacím jadernému průmyslu, a aby mohlo hlasovat proti jaderným smlouvám třetích zemí. A mimo jiné by Zelení chtěli zavést „jadernou odpovědnost“, která by měla být založena na úrovni očekávatelného poškození, a oběti by měly mít možnost nároku na odškodnění i po více než 10 letech.²⁵⁰

²⁵⁰ Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Energieprogramm*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/energieprogramm-1.pdf>>

Závěr

Problematika česko-rakouských vztahů, alespoň co se Temelína a jaderné energetiky týče, je pro média na obou stranách hranic velmi oblíbeným a vděčným tématem. Pokud se do nich však zadíváme, můžeme si povšimnout, že se zabývají jen postojem Rakouska obecně a nikoliv z pohledu rakouských Zelených. Zelení přitom, ač zatím na federální úrovni nemají takový vliv (ačkoliv na významu pomalu získávají), mají vyrovnání se s temelínskou problematikou jako jeden ze svých hlavních programů a angažují se v tomto ohledu na všech úrovních: na zemské, spolkové i na nadnárodní.

Rakousko je dodnes jedním z odběratelů elektřiny, která vzniká v jaderných elektrárnách jak na Slovensku, tak v Německu a v České republice (a to zejména z Temelína). Po havárii ve Fukušimě se objevily ohlasy, které nabádaly Rakousko, aby ustoupilo od čerpání energie z takto rizikových zdrojů.²⁵¹ Zatím však není žádný zdroj energie tak výkonný, jako jádro, a tak Rakušané ještě nějakou dobu na odmítané jaderné energii závislí jistě budou. Alespoň tedy do roku 2015, kdy se od ní chtějí zcela oprostit. Kdyby k tomuto odstřihnutí Rakouska od české jaderné energie došlo, stálo by za to položit si otázku, zda by v tom případě mělo plánované rozšíření Temelína o další dva reaktory smysl.

Cílem práce byla identifikace role, kterou mají Die Grünen - Die grüne Alternative v rakouském boji za ukončení provozu či alespoň zvýšení bezpečnosti české jaderné elektrárny Temelín. Jejich role je v celkové rakouské politice nezanedbatelná: Zelení se starají o dohled nad protijadernou politikou země a navrhují řešení, která by mohla pomoci Rakousku se od jaderné energetiky odvrátit. Jedná se o konzistentní postoj, a ačkoliv mají různé aktivizační momenty, drží se stále stejných argumentů.

V rámci této práce jsem si stanovila následující hypotézu: odnože Die Grünen v jednotlivých spolkových zemích Rakouska, které jsou od jaderné elektrárny Temelín nejvzdálenější, tedy Tyrolsko a Vorarlbersko, téma JETE téměř nekomunikují. Na druhou stranu spolkové země, které hraničí s Českou republikou (Horní a Dolní

²⁵¹ Greenpeace.org. *Schluss mit Atomgeschäften österr. Energieunternehmen!* [online] 16. 3. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.greenpeace.org/austria/de/News/Aktuelle-Meldungen/Atom-News/-2011/atomstrom-offene-briefe/>>

Rakousy) vystupují silně protitemelínsky. Vzdálenost od ČR tak dle mé hypotézy hraje roli – s rostoucí vzdáleností spolkové země od hranic s ČR klesá počet zmínek Zelených o JETE.

Hypotéza se mi potvrdila: Die Grünen v Tyrolsku a Vorarlbersku se problematikou Temelína téměř nezabývali. Tyrolsko se o JETE zmínilo v šesti člancích, Vorarlbersko pouze v jednom. Právě Vorarlbersko se orientuje spíše na jaderné elektrárny, umístěné ve s ním sousedících zemích. Na druhou stranu jak Die Grünen v Horním Rakousku, tak v Dolním Rakousku téma Temelína komunikovaly výrazně: Horní Rakousy mají díky svému vystupování dokonce status nejvíce protijaderně orientovaného regionu.

Jednou z obtíží, které jsem musela při realizaci práce překonávat, byla nefunkčnost odkazů na články, které byly oficiálně vyvěšeny na stranických webech Die Grünen, ovšem nebylo možné je otevřít. Dále jsem se musela potýkat s absencí komunikace jak ze strany rakouské *Die Grünen – Die grüne Alternative*, tak české informační kanceláře jaderné elektrárny Temelín: ani jedna z nich nereagovala na mé žádosti o poskytnutí dat, týkajících se zde rozebírané problematiky. Pro další výzkum by tedy bylo výhodné je ke komunikaci přesvědčit a získat od nich další informace.

Summary

Bachelor thesis *Austrian Green Party and its role in Austrian fight against Nuclear Power Plant Temelín* was concerned about relationship between Austrian Federation and the Czech Republic within the field of the nuclear industry. It mainly focused on the situation around the building and lately planned completion of constructing of the Czech nuclear power plant Temelín and on the way how an Austrian green party *Die Grünen - Die grüne Alternative* communicated its attitudes about Temelín in years 2004-2013.

The first chapter was concerned about the nuclear power plant Temelín itself. It described its history, building and future plans and also mentioned some main reasons why is the nuclear energy so feared.

Second chapter was about Die Grünen. At the beginning it introduced Austrian nuclear history and main events which were important for Czech-Austrian relations about this topic. It also described basic introduction to Austrian political and land system. Then was this chapter concerned about the evolution of Greens in Austria until nowadays and about their published materials and documents, in which was mentioned nuclear energy and Temelín. Because Die Grünen is not the most important party in Austria, this chapter also focused on the other three relevant parties, SPÖ, ÖVP and FPÖ and on their involvement of the anti-nuclear problematic into their programmes.

Third chapter concerned right on the fight of the Greens against Czech Temelín. It was divided into three parts: federal level, land level and supranational level. Federal level described how Die Grünen communicates about Temelín statewide. Land level showed how important is Temelín in each of nine Austrian lands. And national level was about Greens communicating about nuclear energy and Temelín within the European union.

The thesis verified the hypothesis that *Austrian lands which are the most distant, Tyrol and Vorarlberg, almost don't communicate the theme of Temelín. On the other hand those Austrian lands which neighbours with the Czech Republic (Upper and Lower Austria) are strongly anti-Temelín orientated. The distance plays a role in my hypothesis – with increasing distance from the Austrian land to the Czech republic is the amount of mentions about Temelín lower.*

Použitá literatura

Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, 32 s.

Getzner, Michael. *Nuclear policies in Central Europe: environmental policy and enlargement of the European Union : Austria's policies towards nuclear reactors in neighboring countries*. New York: Peter Lang, c2003, p. 105.

Hloušek, Vít, Kopeček, Lubomír. *Politické strany: původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 310 s.

Obludník, Jan. Parlamentní volby v Rakousku v roce 2006. *European Electoral Studies*, Vol. 2 (2007), No. 2, pp. 220-237.

Richardson, Dick, Rootes, Chris. *The Green challenge: the development of Green parties in Europe*. New York: Routledge, 1995, xii, 268 p.

Říchová, Blanka. *Komparace politických systémů II*. Vyd. 3., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2004, 230 s.

Strmiska, Maxmilián. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 727 s.

Wenisch, Antonia, Prauhart, Nadia. *20 Jahre nach Tschernobyl: 50 Jahre Atomenergie sind genug. Zum Status der Atomkraft im 21. Jahrhundert*. Die Grünen; Österreichisches Ökologieinstitut für angewandte Umweltforschung Wien 2006, 63 s.

Internetové zdroje

A PA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Keine Sicherheitsverbesserungen.* [online] 21. 3. 2005 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20050321_OT0129/glawischnig-zu-temelin-keine-sicherheitsverbesserungen>

AKW Zwentendorf. *History, 1946-2008.* [online] [citováno dne 20. 3. 2014]

<<http://www.zwentendorf.com/en/geschichte.asp>>

APA-OTS. *90. Störfall im AKW Temelin: Grüne fordern Stilllegung.* [online] 2. 8. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014]

<<http://www.ots.at/suche?query=gr%C3%BCnen+temelin&to=31.12.2013&from=01.01.2004&inhalte=alle&seite=22&>>

APA-OTS. *Anschober: Konsequente Anti-Atom-Initiative ist Grundbedingung für mögliche Grüne Regierungsbeteiligung - Grüne Energiewende Basis für neue Anti-Atomoffensive.* [online] 16. 9. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20060916_OT0067/anschober-konsequente-anti-atom-initiative-ist-grundbedingung-fuer-moegliche-gruene-regierungsbeteiligung-gruene-energiewende-basis-fuer-neue-anti-atomoffensive>

APA-OTS. *Brunner zu Temelin: Neubau stoppen - alte Reaktoren vom Netz nehmen.* [online] 3. 5. 2011 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20110503_OT0157/brunner-zu-temelin-neubau-stoppen-alte-reaktoren-vom-netz-nehmen>

APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Ausbau-Stopp ist Sieg der Vernunft!* [online] [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20040118_OT0020/glawischnig-zu-temelin-ausbau-stopp-ist-sieg-der-vernunft>

APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Kein Teilbetrieb, sondern volle Inbetriebnahme.* [online] 11. 10. 2004 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20041011_OT0224/glawischnig-zu-temelin-kein-teilbetrieb-sondern-volle-inbetriebnahme>

APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Melk-Prozess ist Riesenschwindel*. [online] 9. 6. 2004 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20040609_OTS0106/glawischnig-zu-temelin-melk-prozess-ist-riesenschwindel>

APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin: Trauriges Jubiläum - Temelin ist Monument für atompolitische Untätigkeit der österr. Bundesregierung*. [online] 7. 10. 2005 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20051007_OTS0150/glawischnig-zu-temelin-trauriges-jubilaeum-temelin-ist-monument-fuer-atompolitische-untaetigkeit-der-oesterr-bundesregierung>

APA-OTS. *Glawischnig zu Temelin-Ausbau: Pröll-Reaktion völlig unzureichend*. [online] 15. 8. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080815_OTS0041/glawischnig-zu-temelin-ausbau-proell-reaktion-voellig-unzureichend>

APA-OTS. *Glawischnig: Pannenreaktor Temelin nach schwerem Störfall abschalten*. [online] 7. 6. 2004 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20040607_OTS0231/glawischnig-pannenreaktor-temelin-nach-schwerem-stoerfall-abschalten>

APA-OTS. *Grüne NÖ zu Grenzblockaden gegen AKW-Temelin*. [online] 11. 4. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070411_OTS0126/gruene-noe-zu-grenzblockaden-gegen-akw-temelin>

APA-OTS. *Grüne zu 30 Jahre Zwentendorf: Sofortiger Stopp der Atom-Zahlungen an die EU*. [online] 3. 11. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20081103_OTS0138/gruene-zu-30-jahre-zwentendorf-sofortiger-stopp-der-atom-zahlungen-an-die-eu>

APA-OTS. *Grüne: Scharfe Kritik an neuen Atomplänen Tschechiens*. [online] 5. 3. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080305_OTS0182/gruene-scharfe-kritik-an-neuen-atomplaenen-tschechiens>

APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Alarm Stufe Rot für das Melker Abkommen!*

[online] 8. 6. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080608_OTS0044/lichtenecker-zu-temelin-alarm-stufe-rot-fuer-das-melker-abkommen>

APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Berlakovich offenbar handlungsunfähig in der Anti-Atompolitik.* [online] 5. 8. 2009 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20090805_OTS0073/lichtenecker-zu-temelin-berlakovich-offenbar-handlungsunfaehig-in-der-anti-atompolitik>

APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Pröll bei Völkerrechtsklage säumig.* [online] 22. 12. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20061222_OTS0044/lichtenecker-zu-temelin-proell-bei-voelkerrechtsklage-saeumig>

APA-OTS. *Lichtenecker zu Temelin: Steiniger Weg zur Lösung.* [online] 11. 7. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070711_OTS0244/lichtenecker-zu-temelin-steiniger-weg-zur-loesung>

APA-OTS. *Lichtenecker: BK Gusenbauer mit Temelin-Strategie gescheitert - Regierung steht vor Scherbenhaufen.* [online] 18. 12. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20071218_OTS0111/lichtenecker-bk-gusenbauer-mit-temeln-strategie-gescheitert-regierung-steht-vor-scherbenhaufen>

APA-OTS. *Lichtenecker: Protest gegen Erweiterung von Temelin.* [online] 16. 9. 2008 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20080916_OTS0109/lichtenecker-protest-gegen-erweiterung-von-temelin>

APA-OTS. *Lichtenecker: Temelin-Zwischenfall belegt Handlungsbedarf.* [online] 1. 3. 2007 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20070301_OTS0235/lichtenecker-temelin-zwischenfall-belegt-handlungsbedarf>

APA-OTS. *Lichtenecker-Appell an Pröll: Alle rechtlichen Mittel im Fall Temelin ausschöpfen.* [online] 14. 12. 2006 [citováno dne 21. 4. 2014]

<http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20061214_OTS0088/lichtenecker-appell-an-proell-alle-rechtlichen-mittel-im-fall-temelin-ausschoepfen>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Ulrike Schwarz*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://archiv.ooe.gruene.at/personen/ulrike_schwarz/>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Antiatomtreffen in Linz*. [online] 17. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/86141/>>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Entscheidung der Höchststrichter enttäuschend*. [online] 11. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/86030/>>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Chancen gegen Atommüllendlager an Oberösterreichs Grenze steigen*. [online] 28. 3. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/88580/>>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Temelin: Beschluss der Landesregierung auf Wiederaufnahme des Verfahrens beim Obersten Gerichtshof begrüßenswert*. [online] 30. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/energie/artikel/lesen/86373/>>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Horní Rakousy. *Temelin UVP: jetzt sind aktive Rechtsschritte von der Bundesregierung gefordert*. [online] 20. 1. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://archiv.ooe.gruene.at/umwelt/artikel/lesen/87601/>>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *Anti-Atom-Fonds zur Förderung alternativer Energien – Neue aktuelle Dimension*. [online] 7. 8. 2006 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://archive.gruene.at/topstories/artikel/lesen/8415/>>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Tyrolsko. *26 Jahre Tschernobyl – höchste Zeit zu handeln!* [online] 26. 4. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://archiv.tirol.gruene.at/natur_umwelt/artikel/lesen/83370/>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative - Tyrolsko. *Ein Jahr nach dem Supergau. Das Jahr der leeren Versprechen - stresslosen Tests - und der unmittelbaren Gefahr*.

[online] 9. 3. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014]

<http://archiv.tirol.gruene.at/uploads/media/Reader_Fukushima_PK.pdf>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *Fünfte Ausgabe Standpunkte*

09/06. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]

<http://archiv.tirol.gruene.at/fileadmin/tirol/download/standpunkte/standpunkte09_06.pdf>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative -Tyrolsko. *Grüner newsletter – Die Grünen*

Tirol. 133. Newsletter - September 2010. [online] [citováno

dne 24. 4. 2014] <http://archiv.tirol.gruene.at/fileadmin/tirol/download/Newsletter/newsletter_1009.html>

Archiv Die Grünen - Die grüne Alternative -Viedeň. [online] [citováno dne 26. 4. 2014]

<[http://archive.gruene.at/suche/?tx_mngosearch_pi1\[params\]=&search\[search\]=%2ATemelin+Wien%2A&search\[pointer\]=0](http://archive.gruene.at/suche/?tx_mngosearch_pi1[params]=&search[search]=%2ATemelin+Wien%2A&search[pointer]=0)>

Archiv Die Grünen - grüne Alternative - Korutany. *Grüner Schulterschluss gegen eine*

Renaissance der Atomkraftwerke. [online] 25. 2. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014]

<http://archiv.kaernten.gruene.at/energie_klima_atom/artikel/lesen/70893/>

Archiv Die Grünen - grüne Alternative - Korutany. *Rezolution.* [online] 15. 9. 2006

[citováno dne 24. 4. 2014]

<http://archiv.kaernten.gruene.at/uploads/media/ResolutionKrskoAlpenAdria_04.doc>

Bundesministerium für inneres. *Nationalratswahl vom 24. November 2002.* [online]

[citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/files/Geschichte/NRW02_Brosch_Internet.pdf>

Bundesministerium für inneres. *Volksbegehren Veto gegen Temelín.* [online] [citováno

dne 23. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/volksbegehren/vb_xx_periode/temelin/files/diameelin_E.pdf>

Bundesministerium für inneres. *Wahlen. Nationalratswahl 2006*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/2006/files/redakt_Teil.pdf>

Bundesministerium für inneres. *Wahlen. Nationalratswahl 2008*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/2008/files/NRW_08_Broschre_Lektor.pdf>

Bundesministerium für inneres. *Wahlen. Volksbegehren Veto gegen Temelin*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/volksbegehren/vb_xx_periode/temelin/Einleitung.aspx>

Burgenland.at. „*Atomkraft ist keine Lösung gegen die Wirtschaftskrise*“. [online] 14. 1. 2009 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.burgenland.at/aktuell/1174>>

Burgenland.at. *Beschwerde gegen Mochovce*. [online] 5. 11. 2010 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.burgenland.at/aktuell/2239>>

Burgenland.at. *Politik & Verwaltung*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<<http://www.burgenland.at/politik-verwaltung/landesregierung>>

Bürgerliste Die Grünen. *Natur und Umwelt – Atomkraft*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://buengerliste.at/de/standpunkte/index.asp?dat=Atomkraft>>

Bürgerliste Die Grünen. *Temelin. Umweltverträglichkeitsdokumentation*. [online] 21. 9. 2004 [citováno dne 25. 4. 2014]

<<http://buengerliste.at/de/presse/detail.asp?id=6209&tit=Temelin>>

Bürgerliste Die Grünen. *Verlängerung Laufzeit deutscher Atomkraftwerke: Scharfer Protest des Salzburger Gemeinderates*. [online] 22. 9. 2010 [citováno dne 25. 4. 2014]

<<http://buengerliste.at/de/presse/detail.asp?id=5625&tit=Verl%C3%A4ngerung+Laufzeit+deutscher+Atomkraftwerke%3A+Scharfer+Protest+des+Salzburger+Gemeinderates>>

Czech Free Press. „*Když odstavíme Temelín, bude ve Vídni tma.*“ [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.czechfreepress.cz/ekologie/nejdulezitejsi-zpravy-z-oblasti-jaderne-energetiky.html>>

Czech Free Press. *Jižní Čechy jako sklad jaderného odpadu?!* [online] 30. 4. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.czechfreepress.cz/ekologie/jizni-cechy-jako-sklad-jaderneho-odpadu.html>>

Černobyl.cz. *Oběti jaderné nehody.* [online] [citováno 26. 3. 2014] <<http://www.cernobyl.cz/obeti-jaderne-nehody.html>>

Černobyl.cz. *Radioaktivní zamoření.* [online] [citováno 26. 3. 2014] <<http://www.cernobyl.cz/radioaktivni-zamoreni.html>>

Černobylská havárie. *Bělorusko – oběť jaderné havárie.* [online] [citováno 28. 3. 2014] <<http://chernobylzone.cz/belorusko-obet-jaderne-havarie/>>

Česká televize. *V Rakousku budou příští neděli poprvé volit šestnácti- a sedmnáctiletí.* [online] 19. 9. 2008 [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/29291-v-rakousku-budou-pristi-nedeli-poprve-volit-sestnacti-a-sedmnactileti/>>

Český rozhlas. *Horní Rakousko vede tichou válku proti českým atomovým plánům.* [online] 3. 11. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://m.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/970945>

Das Land Steiermark. *Die Regierungsmitglieder.* [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://politik.steiermark.at/cms/ziel/5474782/DE/>>

Das Land Steiermark. *UVP - Genehmigungsverfahren. Neues Kraftwerk am Standort Temelín (Tschechien).* [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.umwelt.steiermark.at/cms/beitrag/11085630/9175955/>>

Demokratiezentrum Wien. *Geschichte des AKW Temelín.* [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.demokratiezentrum.org/wissen/timelines/geschichte-des-akw-temelin.html>>

Der Standard. *Wieviele Mitglieder haben die österreichischen Parteien jeweils?* [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://derstandard.at/1224776617579/Wieviele-Mitglieder-haben-die-oesterreichischen-Parteien-jeweils>>

Die Grünen Burgenland. Brunner, Christiane. *Stopp AKW Temelin – So können Sie mitmachen.* [online] 3. 12. 2012 [citováno dne 23. 4. 2014] <<https://www.facebook.com/GrueneBurgenland/posts/398059770227763>>

E15.cz. *Názory. Rakouské protesty proti Temelínu budou asi méně drsné než před lety.* [online] 22. 11. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://nazory.euro.e15.cz/reportaze/rakouske-protesty-proti-temelinu-budou-asi-mene-drsne-nez-pred-lety-719345>>

Energostat. *Datová sekce o jaderné energetice v České republice a ve světě.* [online] říjen 2013 [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://energostat.cz/jaderna-energetika.html>>

Envi Web. *Rakouská energetika.* [online] [citováno dne 30. 3. 2014] <<http://www.enviweb.cz/clanek/energie/94971/rakouska-energetika>>

EU-Austritsspartei. *Atomenergie in der EU & EURATOM.* [online] [citováno dne 27. 4. 2014] <<http://www.euaustritsspartei.at/eu-nein-danke/atom/>>

European Commission. *Research & Innovation. Energy. Facts & Figures.* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <http://ec.europa.eu/research/energy/euratom/index_en.cfm?pg=faq#4>

European Green Party. *Die Grünen.* [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://europeangreens.eu/parties/die-gr%C3%BCnen>>

European nuclear society. Promper, Otmar, Böck, Helmuth. *Can Austria Survive Without Nuclear Power?* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.euronuclear.org/e-news/e-news-18/austria.htm>>

Euroskop. *ESD: rakouské soudy nemohou rozhodovat o Temelínu.* [online] 27. 10. 2009 [citováno dne 21. 4. 2014] <<https://www.euroskop.cz/38/14079/clanek/esd-rakouske-soudy-nemohou-rozhodovat-o-temelinu/>>

Global Greens. *Green Parties around the world*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014]
<<http://www.globalgreens.org/parties>>

Greenpeace.org. *Energetická [r]evoluce*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014]
<http://www.greenpeace.org/czech/cz/Kampan/klima_a_energetika/EnergetickaRevoluce/>

Greenpeace.org. *Jaderné havárie*. [online] [citováno dne 20. 3. 2014]
<http://www.greenpeace.org/czech/cz/Kampan/klima_a_energetika/jaderna-energetika/jaderne-havarie/>

Greenpeace.org. *Raus aus Atomstrom*. [online] 3. 7. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]
<<http://www.greenpeace.org/austria/de/themen/atom/was-wir-tun/Raus-aus-Atomstrom/>>

Greenpeace.org. *Schluss mit Atomgeschäften österr. Energieunternehmen!* [online] 16. 3. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014]
<<http://www.greenpeace.org/austria/de/News/Aktuelle-Meldungen/Atom-News/-2011/atomstrom-offene-briefe/>>

Grenzblockade.at. *Proteste*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]
<<http://www.grenzblockade.at/proteste.html>>

Grüne Fichtelgebirge KV Wunsiedel. *Temelin Conference 2011-09-24*. [online] [citováno dne 28. 4. 2014] <http://gruene-fichtelgebirge.de/uploads/media/20110924_Ulrike_Schwarz_EN_DE.pdf>

Havel & Holásek, advokátní kancelář. *Evropské právní aktuality*. 1/2010. *Rozsudek Evropského soudního dvora ve věci Land Oberösterreich v. ČEZ, a. s. (C- 115/08)*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014]
<http://www.havelholasek.cz/images/stories/publikace/eu_legal_news_cz_2010_01.pdf>

Christiane Brunner blog. *Stopp AKW Temelin – So können Sie mitmachen*. [online] 27. 4. 2012 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.christiane-brunner.com/2012/04/stopp-akw-temelin-so-konnen-sie-mitmachen/>>

Internet archive WaybackMachine. Das Land Steiermark. *Die Regierungsmitglieder*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://web.archive.org/web/20090505201017/http://www.politik.steiermark.at/cms/ziel/5474782/DE/>>

Jaderná elektrárna Temelín. *Dostavba 3. a 4. bloku*. [online] 2011. [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.skodapraha.cz/en/files/JETEemelin.pdf>>

JE Temelín a JE Dukovany. *JE Temelín – lokalita*. [online] [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://www.je-temelin-dukovany.cz/je-temelin-lokalita.htm>>

Kleine Zeitung. *Ein Neustart mit Respekt und Achtung*. [online] 28. 3. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]

<<http://www.kleinezeitung.at/kaernten/klagenfurt/klagenfurt/3278345/ein-neustart-respekt-achtung.story>>

Land Kärnten. *Landesrat Rolf Holub*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]

<http://www.ktn.gv.at/277334_DE-LR_Rolf_Holub-Person>

Land Niederösterreich. *Anti-Atom*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://data.noe.gv.at/Umwelt/Umweltschutz/Anti-Atom/AntiAtom.html>>

Land Niederösterreich. *Überblick – Mitglieder der NÖ Landesregierung*. [online]

[citováno dne 26. 4. 2014] <<https://www.noe.gv.at/Politik-Verwaltung/Landesregierung.html>>

Land Oberösterreich. *Mitglieder der Oö. Landesregierung*. [online] [citováno dne 24. 4.

2014] <http://www.land-oberoesterreich.gv.at/cps/rde/xchg/ooe/hs.xsl/12189_DEU_HTML.htm>

Land Salzburg. *Bericht. 3. Session der 13. Gesetzgebungsperiode*. [online] 31. 5: 2006

[citováno dne 25. 4. 2014]

<<http://www.salzburg.gv.at/002011pi/13Gesetzgebungsperiode/3Session/571.pdf>>

Land Salzburg. *Protokoll. Öffentliche Erörterung zum geplanten KKW Belarus in*

Rahmenn des grenzüberschreitenden UVP-Verfahrens. [online] 11. 5. 2010 [citováno

dne 25. 4. 2014] <http://www.salzburg.gv.at/belarus-protokoll_anhoerung_belarus_wien.pdf>

Land Salzburg. *Salzburger Landesregierung*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://www.salzburg.gv.at/pol/landesregierung.htm>>

Mediainfo.cz. *Dostavba Temelína: nejistota roste*. [online] 11. 9. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.mediainfo.cz/clanky/dostavba-temelina-nejistota-roste/>>

Meine Stimme gegen Atomkraft. [online] [citováno dne 27. 4. 2014] <<http://www.my-voice.eu/de-AT>>

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Protokol z Melku*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/neverejne/temelin_jaderna_elektrarna/protokol_z_melku.html>

Ministerstvo životního prostředí ČR. *Posuzování vlivů na životní prostředí*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <http://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zivotni_prostredi>

Ministerstvo životního prostředí ČR. *Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)*. [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <http://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zameru_zivotni_prostredi_eia>

Ministry of the Environment of the Czech Republic. *Czech preident vetoes EIA amendment (České noviny)*. [online] 27. 10. 2009 [citováno dne 24. 4. 2014] <http://www.mzp.cz/en/articles_ceskenoviny091027eia_veto>

Mladá fronta DNES. *Ekonomika. Dostavba Temelína neohrozí životní prostředí, rozhodlo ministerstvo*. [online] 18. 1. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <http://ekonomika.idnes.cz/posudek-na-dostavbu-jaderne-elektrarny-temelin-f5c-/ekonomika.aspx?c=A130118_161158_ekonomika_fih>

Mladá fronta DNES. *Horní Rakousy neuspěly, žalobu proti Temelínu nejvyšší soud smetl*. [online] 10. 10. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://zpravy.idnes.cz/soud->

zamitl-zalobu-hornich-rakous-proti-temelinu-fv1-
/zahranicni.aspx?c=A121010_193526_zahranicni_jj>

Mladá fronta DNES. *Nepoučili jste se z Fukušimy, obořilo se Rakousko na Čechy kvůli jádru.* [online] 16. 9. 2011 [citováno dne 23. 4. 2014] <http://zpravy.idnes.cz/cesi-se-z-fukusimy-vubec-nepoučili-stezují-si-rakusane-pgo-/domaci.aspx?c=A110916_160837_domaci_brm>

Novinky.cz. *Rakouští politici vyzývají k pozastavení blokad hranic.* [online] 17. 5. 2007 [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/115246-rakousti-politici-vyzyvaji-k-pozastaveni-blokad-hranic.html>>

Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí o.s. *Boj proti jaderné energii pomocí paragrafů.* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://oizp.cz/?p=5519>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *AUSBAU DES AKW TEMELIN GEFÄHRDET GANZ MITTELEUROPA!* [online] 25. 8. 2010 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/ausbau-des-akw-temelin-gefaehrdet-ganz-mitteleuropa/>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *DROHENDER AUSBAU VON TEMELÍN.* [online] 2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/info/temelin/>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *KEINE SPUR VOM TEMELIN-UIP-VERFAHREN AUF WEBSITE DES LANDES STEIERMARK.* [online] 12. 4. 2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/keine-spur-vom-temelin-uirp-verfahren-auf-website-des-landes-steiermark/>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *TSCHERNOBYL-JAHRESTAG: JETZT STELLUNGNAHME GEGEN TEMELIN-AUSBAU ABGEBEN!* [online] 26. 4. 2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/tschernobyl-jahrestag-jetzt-stellungnahme-gegen-temelin-ausbau-abgeben/>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Štýrsko. *UVP-START TEMELIN: GRÜNE FORDERN LANDESREGIERUNG AUF, AM VERFAHREN TEILZUNEHMEN*. [online] 12. 4. 2012 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.stmk.gruene.at/presse/meldung/uvp-start-temelin-gruene-fordern-landesregierung-auf-am-verfahren-teilzunehmen/>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Tyrolsko. *Dr.in Christine Baur*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://tirol.gruene.at/partei/abgeordnete/baur>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative - Tyrolsko. *Mag.a Ingrid Felipe*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<https://tirol.gruene.at/partei/abgeordnete/felipe>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *100% Atomstromfreiheit durchgesetzt*. [online] 2. 6. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/energiewende/100-atomstromverbot-durchgesetzt>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *20 Jahre Grün*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick/magazin.pdf>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *35 Jahre "NEIN" zu AKW Zwentendorf*. [online] 5. 11. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/energiewende/35-jahre-nein-zu-akw-zwentendorf>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner fordert vollständige Haftung der AKW-Betreiber*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-fordert-vollstaendige-haftung-der-akw-betreiber>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner übt scharfe Kritik an entscheidung des Tschechischen Umweltministeriums zu Ausbau Temelins*. [online] 18. 1. 2013 [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-uebt-scharfe-kritik-an-entscheidung-des-tschechischen-umweltministeriums-zu-ausbau-temelins>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Brunner zu Atomstrom: lückenlose Stromkennzeichnung bringt Transparenz für Konsumentinnen.* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/ots/brunner-zu-atomstrom-lueckenlose-stromkennzeichnung-bringt-transparenz-fuer-konsumentinnen>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Die grüne Alternative: Woher sie kommt. Kurzer Abriss über die Vorgeschichte bis zum Einzug der Grünen in den österreichischen Nationalrat 1986.* [online] 2011. [citováno dne 19. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick/vorgeschichte-der-gruenen.pdf>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Endlich – Aus für Atomkraftwerk Temelin!* [online] 10. 4. 2014 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/energiewende/endlich-aus-fuer-atomkraftwerk-temelin>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Energieprogramm.* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/energieprogramm-1.pdf>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Eva Glawischnig.* [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/eva-glawischnig>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Mehr Demokratie statt Atomkraft in Europa.* [online] 29. 10. 2012 [citováno dne 27. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/umwelt/mehr-demokratie-statt-atomkraft-in-europa>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Spitzenpositionen der Gruenen.* [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick/spitzenpositionen-der-gruenen.pdf>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Tschernobyl-Jahrestag: Atomhaftung jetzt durchsetzen!* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<https://www.gruene.at/themen/energiewende/tschernobyl-jahrestag-atomhaftung-jetzt-durchsetzen>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Überblick. Die grüne Chronik.* [online] [citováno dne 19. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/chronik/ueberblick>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Umweltprogramm*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/umweltprogramm-1.pdf>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Wahlprogramm 2008*. [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/partei/programm/wahlprogramme/wahlprogramm-2008.pdf>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative. *Zwei Jahre nach Fukushima – Was hat sich getan?* [online] [citováno dne 21. 4. 2014] <<http://www.gruene.at/themen/energiewende/zwei-jahre-fukushima-was-hat-sich-getan>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - grüne Alternative - Korutany. *Grüne engagieren sich seit Jahren*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://kaernten.gruene.at/artikel/gruene_engagieren_sich_seit_jahren>

Oficiální webové stránky Die Grünen - grüne Alternative - Salcbursko. *Dr.in Astrid Rössler*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://salzburg.gruene.at/astrid-roessler>>

Oficiální webové stránky Die Grünen - grüne Alternative - Salcbursko. *Landtag*. [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <<http://salzburg.gruene.at/landtag/>>

Oficiální webové stránky FPÖ. *Parteiprogramm der Freiheitlichen Partei Österreichs*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <http://www.fpoe.at/fileadmin/Content/portal/PDFs/_dokumente/2011_graz_parteiprogramm_web.pdf>

Oficiální webové stránky ÖVP. *Parteiprogramm*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.oevp.at/down.load?file=Grundsatzprogramm.pdf&so=download>>

Oficiální webové stránky SPÖ. *Das SPÖ Parteiprogramm*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <http://spoe.at/sites/default/files/das_spoe_parteiprogramm.pdf>

Oficiální webové stránky Wenera Faymanna. [online] [citováno dne 22. 4. 2014] <<http://www.werner-faymann.at/>>

Plasser, Fritz, Ulram, Peter. *Analyse des Volksbegehrens, „Veto gegen Temelin“: Wer hat unterschrieben?* [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <<http://members.chello.at/zap-forschung/download/VetoTemelinVolksbegehren.pdf>>

Republik Österreich – Parlament. *Stenographisches Protokoll. 98. Sitzung des Nationalrates der Republik Österreich.* [online] [citováno dne 23. 4. 2014] <http://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXI/NRSITZ/NRSITZ_00098/fname_114551.pdf>

Republik Österreich – Parlament. *Dr. Alexander Van der Bellen.* [online] [citováno dne 20. 4. 2014] <http://www.parlament.gv.at/WWER/PAD_02856/>

Republik Österreich – Parlament. *Elisabeth Kerschbaum.* [online] [citováno dne 25. 4. 2014] <http://www.parlament.gv.at/WWER/PAD_16235/>

Rudi Anschober. *Anschober/Pavlovec: Vorschau auf die Sitzung der Temelin-Kommission nächste Woche in Budweis.* [online] 13. 12. 2007 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/527/anschober--pavlovec--vorschau-auf-die-sitzung-der-temelin-kommission-naechste-woche-in-budweis->>

Rudi Anschober. *Anschober: Appell an VP und SP, die Grünen im Kampf gegen einen weiteren Atomausbau in Temelin nicht im Stich zu lassen.* [online] 10. 11. 2007 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/507/anschober--appell-an-vp-und-sp-die-gruenen-im-kampf-gegen-einen-weiteren-atomausbau-in-temelin-nicht-im-stich-zu-lassen->>

Rudi Anschober. *Beschwerde von LR Anschober.* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <http://www.anschober.at/files/static/beschwerde-eu-kommission/Beschwerde_Haftung_Kommission_Anschober.pdf>

Rudi Anschober. *Biografisches zu Landesrat Rudi Anschober.* [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/anschober/lebenslauf>>

Rudi Anschober. *Klaus schießt den Temelin-BefürworterInnen ein Eigentor.* [online] 29. 10. 2009 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/931/klaus-schiesst-den-temelin-befuerworterinnen-ein-eigentor>>

Rudi Anschober. *Nach Informationen aus Tschechien - leichtes Erdbeben in der Umgebung von Temelin*. [online] 12. 1. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014]
 <<http://www.anschober.at/politik/presse/1422/nach-informationen-aus-tschechien---leichtes-erdbeben-in-der-umgebung-von-temelint>>

Rudi Anschober. *Oberösterreich verstärkt Anti-Atom-Arbeit*. [online] 22. 3. 2011 [citováno dne 24. 4. 2014]
 <<http://www.anschober.at/politik/presse/1226/oberoesterreich-verstaerkt-anti-atom-arbeit>>

Rudi Anschober. *Oberösterreichs Chancen gegen Weiterbau Temelíns steigen stark*. [online] 18. 5. 2012 [citováno dne 24. 4. 2014]
 <<http://www.anschober.at/politik/presse/1523/oberoesterreichs-chancen-gegen-weiterbau-temelins-steigen-stark>>

Rudi Anschober. *Oberösterreichs Konsequenzen aus positivem Temelín-UVP-Bescheid in Tschechien*. [online] 25. 1. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]
 <<http://www.anschober.at/politik/presse/1624/oberoesterreichs-konsequenzen-aus-positivem-temelin-uvp-bescheid-in-tschechien>>

Rudi Anschober. *OÖ prüft rechtliche Schritte gegen neue AKW Blöcke in Temelin*. [online] 16. 9. 2008 [citováno dne 24. 4. 2014]
 <<http://www.anschober.at/politik/presse/738/ooe-prueft-rechtliche-schritte-gegen-neue-akw-bloecke-in-temelin->>

Rudi Anschober. *Sicherheitsprobleme in Temelin*. [online] 17. 4. 2007 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/412/sicherheitsprobleme-in-temelin>>

Rudi Anschober. *Studie erschüttert die Atomlobby*. [online] 8. 2. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/1631/studie-erschuettert-die-atomlobby>>

Rudi Anschober. *Temelin: großer Etappenerfolg durch Druck aus OÖ*. [online] 2. 12. 2009 [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www.anschober.at/politik/presse/945/temelin--grosser-etappenerfolg-durch-druck-aus-ooe>>

Rudi Anschober. *Widerrechtliche UVP zum AKW Temelin*. [online] 18. 3. 2009

[citováno dne 24. 4. 2014]

<<http://www.anschober.at/politik/presse/791/widerrechtliche-uvp-zum-akw-temelin-->>

Skupina ČEZ. *Historie a současnost Elektrárny Temelín*. [online] [citováno dne 15. 3.

2014] <<http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/jaderna-energetika/jaderne-elektrarny-cez/ete/historie-a-soucasnost.html>>

Skupina ČEZ. *Realita a mýty o jaderné energii*. [online] [citováno dne 25. 3. 2014]

<<http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/jaderna-energetika/realita-a-myty-o-jaderne-energii.html#2>>

SORA. *Wählerstromanalyse Nationalratswahl 1999 - Anti-Temelin-Volksbegehren*

2002. [online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<<http://www.sora.at/themen/wahlverhalten/wahlanalysen/anti-temelin-volksbegehren02.html>>

Staatsarchiv.sg.ch. *AKW Rüthi, 1970er Jahre*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014]

<<http://www.staatsarchiv.sg.ch/home/publikationen/aufgefallen/2011/3.html>>

Statistics Austria: The Information Manager. *Österreich. Zahlen. Daten. Fakten*.

[online] [citováno dne 23. 4. 2014]

<http://www.statistik.gv.at/web_en/Redirect/index.htm?dDocName=029266>

Statistik Austria: Die Informationsmanager. *Bundesländer*. [online] [citováno dne 18. 4.

2014] <http://www.statistik.gv.at/web_de/klassifikationen/regionale_gliederungen/bundeslaender/index.html>

Státní úřad pro jadernou bezpečnost. *Melkský proces*. [online] [citováno dne 23. 4.

2014] <<https://www.sujb.cz/mezinarodni-spoluprace/melksky-proces/>>

Temelín.cz. *Zkušenosti s dnešním Temelínem*. [online] [citováno dne 17. 3. 2014]

<http://www.temelin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=88>

The Greens - European Free Alliance. *Members*. [online] [citováno dne 22. 4. 2014]

<<http://www.greens-efa.eu/members/42-all-members/austria-13.html>>

Tirol. Unser Land. *Kundmachung Öffentliche Diskussion in Österreich Neues Kernkraftwerk am Standort Temelin, Tschechien*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]
<https://wwwstatic.tirol.gv.at/t3tiro/uploads/media/5199_30_Kundmachung_Temelin.PDF>

Tirol. Unser Land. *Kundmachung, Temelin*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]
<https://wwwstatic.tirol.gv.at/t3tiro/uploads/media/U-5199_29_Kundmachung_Temelin.PDF>

Tirol. Unser Land. *Landtagswahlen seit 1945*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]
<https://www.tirol.gv.at/fileadmin/landtag/downloads/2013/Homepage/Landtagswahlen_seit_1945.pdf>

Tirol. Unser Land. *Neues Kernkraftwerk am Standort Temelin, Tschechien*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]
<<https://www.tirol.gv.at/buergerservice/kundmachungen/kundmachung/artikel/neues-kraftwerk-am-standort-temelin-tschechien/>>

Tirol. Unser Land. *Tirol auf dem Weg zur Energieautonomie* [online] [citováno dne 24. 4. 2014]
<<https://www.tirol.gv.at/fileadmin/themen/landesentwicklung/raumordnung/Nachhaltigkeit/Nachhaltigkeitsstrategie/4.5.pdf>>

Umweltbundesamt. *Atomkraftwerke in Europa*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014]
<<http://www5.umweltbundesamt.at/akwmap/mapFull.jsp>>

Universität Wien. Zentraler Informatikdienst. *Die offizielle Atompolitik der Republik Österreich*. [online] [citováno dne 21. 4. 2014]
<<http://www.unet.univie.ac.at/~a9406114/aai/atompolitik/atompolitik.html>>

University of Alberta. Kalashnikov, Antony. *Differing Interpretations: Causes of the Collapse of the Soviet Union*. [online] [citováno dne 29. 3. 2014]
<<https://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/constellations/article/download/16289/13076>>

Vorarlberg online. *Anti-Temelin-Volksbegehren beginnt*. [online] 14. 1. 2002 [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.vol.at/anti-temelin-volksbegehren-beginnt/vol-migrate-100255>>

Vorarlberg, unser Land. Nachbaur, Ulrich, Niederstätter, Alois. *Aufbruch in eine neue Zeit: Vorarlberger Almanach zum Jubiläumsjahr 2005*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.vorarlberg.at/pdf/almanach200572dpi.pdf>>

Vorarlberg, unser Land. Nachbaur, Ulrich, Niederstätter, Alois. *Aufbruch in eine neue Zeit: Vorarlberger Almanach zum Jubiläumsjahr 2005. Atom-Widerstandsgeschichte(n)*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <http://www.vorarlberg.at/pdf/36breiner_atom-widerstand.pdf>

Vorarlberg, unser Land. *Politik - Landesregierung. Mitglieder der Landesregierung*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <http://www.vorarlberg.at/vorarlberg/land_politik/politik/landesregierung/regierungsmitglieder/mitgliederderlandesregier.htm>

Vše o Rakousku. *Rakouští Zelení: Zavřete Temelín!* [online] 1. 10. 2006 [citováno dne 20. 4. 2014] <http://vseorakousku.cz/titulni_strana/novinky/rakousti_zele ni_zavrete_temelin/>

Westinghouse Electric Corporation. [online] [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://www.westinghousenuclear.com/>>

Wien.at. *City Government*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.wien.gv.at/english/politics/citygovernment/>>

Wien.at. *Gemeinderat, 21. Sitzung vom 25.05.2007, Wörtliches Protokoll - Seite 91 von 105*. [online] [citováno dne 26. 4. 2014] <<http://www.wien.gv.at/mdb/gr/2007/gr-021-w-2007-05-25-091.htm>>

World Nuclear Association. *Nuclear Power in Czech Republic*. [online] [citováno dne 16. 3. 2014] <<http://www.world-nuclear.org/info/country-profiles/countries-a-f/czech-republic/>>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Růst odhadované výše rozpočtu při výstavbě JETE v průběhu její výstavby. (graf)

Příloha č. 2: Jaderná elektrárna Temelín. (obrázek)

Příloha č. 3: Výstavba jaderné elektrárny Temelín. Montáž segmentové části ochranné obálky reaktoru. (obrázek)

Příloha č. 4: Hlasování v referendu z roku 1978 o spuštění JE Zwentendorf. (graf)

Příloha č. 5: Eva Glawischnig ve volební kampani: „Jde to i bez atomu. Zaručeně.“ (obrázek)

Příloha č. 6: Scénář snižování podílu fosilních zdrojů energie v rámci EU podle Energetického plánu rakouských Zelených.

Příloha č. 7: Podíl jednotlivých druhů energie při přenosu energie do Rakouska. (obrázek)

Příloha č. 8: Mapa, zobrazují jaderné elektrárny v blízkosti Rakouska. (obrázek)

Příloha č. 9: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po volbách v roce 2002. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát. (tabulka)

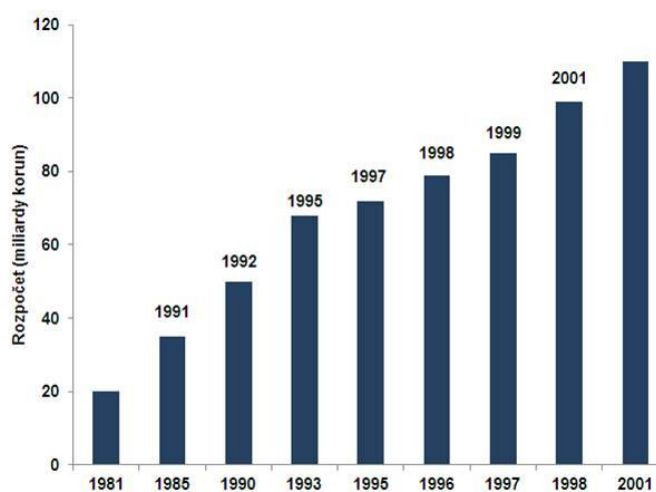
Příloha č. 10: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po volbách v roce 2006. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát. (tabulka)

Příloha č. 11: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po předčasných volbách v roce 2008. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát. (tabulka)

Příloha č. 12: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po volbách v roce 2013. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát.

Přílohy

Příloha č. 1: Růst odhadované výše rozpočtu při výstavbě JETE v průběhu její výstavby. (graf)

Zdroj: Temelín.cz. *Zkušenosti s dnešním Temelínem*. [online]

[citováno dne 17. 3. 2014] <http://www.temelin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=88>

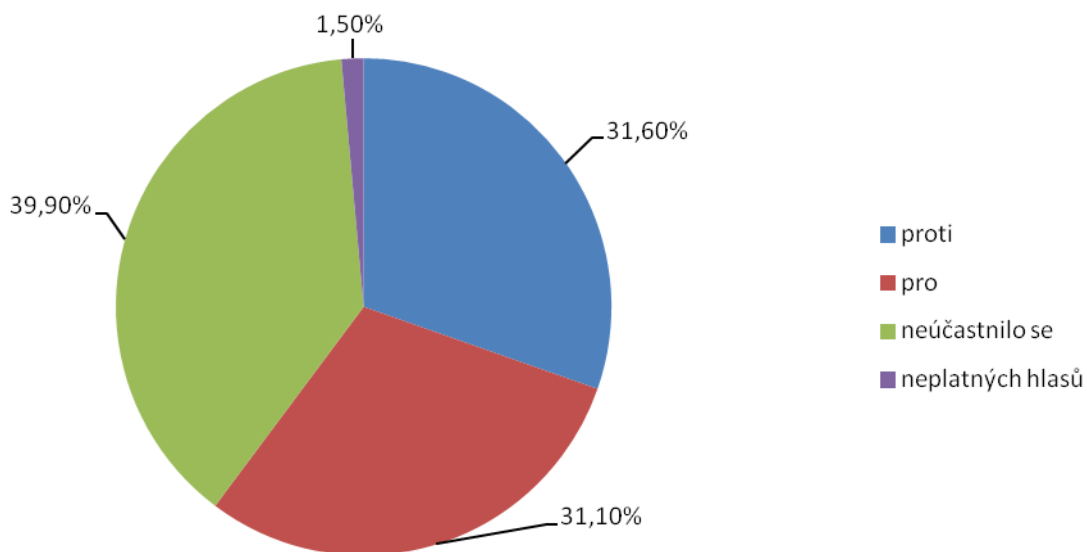
Příloha č. 2: Jaderná elektrárna Temelín. (obrázek)

Zdroj: Jaderná elektrárna Temelín. Dostavba 3. a 4. bloku. [online] 2011. [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.skodapraha.cz/en/files/JETEemelin.pdf>>, s. 10.

Příloha č. 3: Výstavba jaderné elektrárny Temelín. Montáž segmentové části ochranné obálky reaktoru. (obrázek)

Zdroj: Jaderná elektrárna Temelín. Dostavba 3. a 4. bloku. [online] 2011. [citováno dne 15. 3. 2014] <<http://www.skodapraha.cz/en/files/JETEemelin.pdf>>, s. 24.

Příloha č. 4: Hlasování v referendu z roku 1978 o spuštění JE Zwentendorf. (graf)**Hlasování v referendu z roku 1978 o spuštění JE Zwentendorf**

Zdroj: Böck, Helmuth, Drábová, Dana. *Rizika přesahující hranice: případ Temelín*. 1. vyd. Praha: Česká nukleární společnost, 2006, s. 5.

Příloha č. 5: Eva Glawischnig ve volební kampani: „Jde to i bez atomu. Zaručeně.“ (obrázek)

Zdroj: Vše o Rakousku. *Rakouští Zelení: Zavřete Temelín!* [online] 1. 10. 2006 [citováno dne 20. 4. 2014] <http://vseorakousku.cz/titulni_strana/novinky/rakousti_zele ni_zavrete_temelin/>

Příloha č. 6: Scénář snižování podílu fosilních zdrojů energie v rámci EU podle Energetického plánu rakouských Zelených.

	2001	2010	2020	2030	2040
Gesamtenergieverbrauch in Mio. Tonnen Erdöläquivalent.	10.038,3	10.549	11.425	12.352	13.310
Biomasse	1080	1313	1791	2483	3271
Großwasserkraft	222,7	266	309	341	358
Kleinwasserkraft	9,5	19	49	106	189
Wind	4,7	44	266	542	688
Photovoltaik	0,2	2	24	221	784
Solarthermie	4,1	15	66	244	480
Solarthermie - Elektrizität	0,1	0,4	3	16	68
Geothermie	43,2	86	186	333	493
Gezeiten-, Wellenenergie	0,05	0,1	0,4	3	20
Summe Erneuerbare Energien	1364,5	1745,5	2694,4	4289	6351
Anteil Erneuerbare Energien	13,6%	16,6%	23,6%	34,7%	47,7%

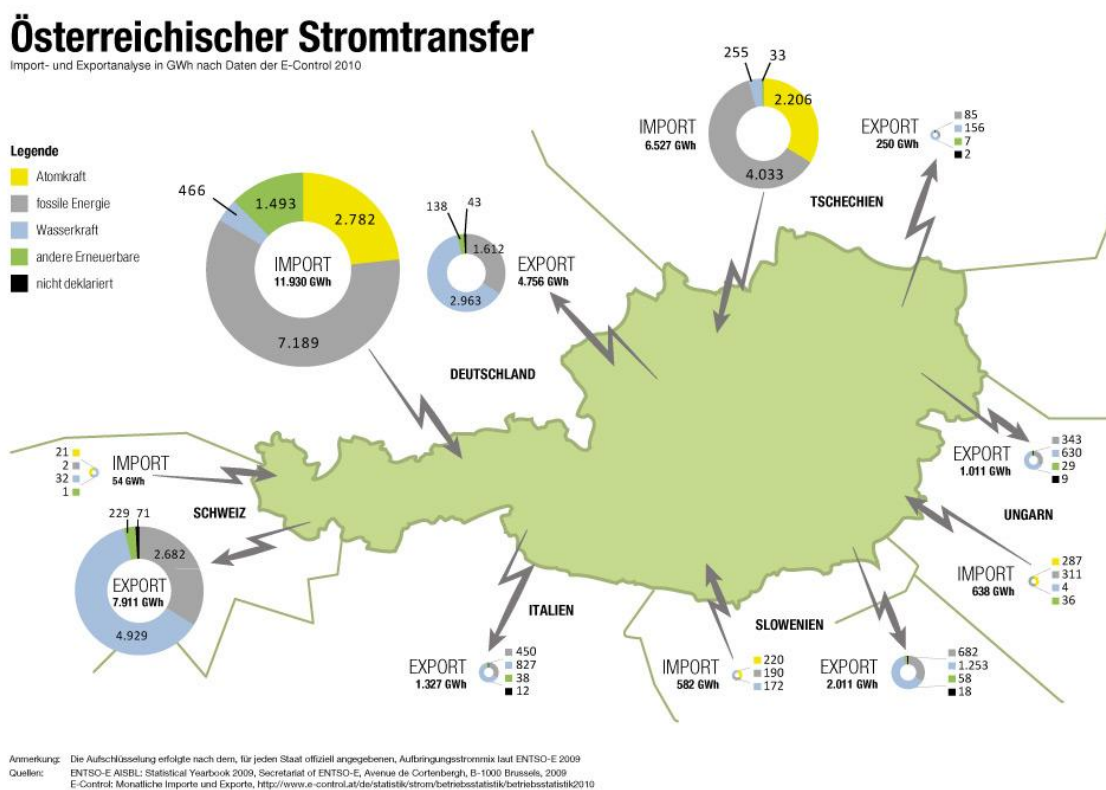
Tabelle 3: Szenario Erneuerbare Energien weltweit 2001 - 2040⁸³

Zdroj: Oficiální webové stránky Die Grünen - Die grüne Alternative.

Energieprogramm. [online] [citováno dne 21. 4. 2014]

<<http://www.gruene.at/partei/programm/gruene-teilprogramme/energieprogramm-1.pdf>>

Příloha č. 7: Podíl jednotlivých druhů energie při přenosu energie do Rakouska.
(obrázek)

Zdroj: Greenpeace.org. *Raus aus Atomstrom*. [online] 3. 7. 2013 [citováno dne 24. 4. 2014]<<http://www.greenpeace.org/austria/de/themen/atom/was-wir-tun/Raus-aus-Atomstrom/>>

Příloha č. 8: Mapa, zobrazující jaderné elektrárny v blízkosti Rakouska. (obrázek)

Zdroj: Umweltbundesamt. *Atomkraftwerke in Europa*. [online] [citováno dne 24. 4. 2014] <<http://www5.umweltbundesamt.at/akwmap/mapFull.jsp>>

Příloha č. 9: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po volbách v roce 2002. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát.

Strana	Zkratka	Procenta	Mandáty
Österreichische Volkspartei	ÖVP	42,30 %	79
Socialdemokratische Partei Österreichs	SPÖ	36,51 %	69
Freiheitliche Partei Österreichs	FPÖ	10,01 %	18
Die Grünen - Die Grüne Alternative	GRÜNE	9,47 %	17

Zdroj: Bundesministerium für inneres. *Nationalratswahl vom 24. November 2002.*

[online] [citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/files/Geschichte/NRW02_Brosch_Internet.pdf>

Příloha č. 10: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po volbách v roce 2006. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát.

Strana	Zkratka	Procenta	Mandáty
Österreichische Volkspartei	ÖVP	34,33 %	66
Socialdemokratische Partei Österreichs	SPÖ	35,34 %	68
Freiheitliche Partei Österreichs	FPÖ	11,03 %	21
Die Grünen - Die Grüne Alternative	GRÜNE	11,04 %	21
Bündnis Zukunft Österreich ²⁵²	BZÖ	4,11 %	7

Zdroj: Bundesministerium für inneres. *Wahlen. Nationalratswahl 2006.* [online]

[citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/2006/files/redakt_Teil.pdf>

²⁵² Svaz pro budoucnost Rakouska: založena v roce 2005 Jörgem Haiderem jako odnož FPÖ. Krajně pravicová, populistická strana.

Příloha č. 11: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po předčasných volbách v roce 2008. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát.

Strana	Zkratka	Procenta	Mandáty
Österreichische Volkspartei	ÖVP	25,98 %	51
Socialdemokratische Partei Österreichs	SPÖ	29,26 %	57
Freiheitliche Partei Österreichs	FPÖ	17,54 %	34
Die Grünen - Die Grüne Alternative	GRÜNE	10,43 %	20
Bündnis Zukunft Österreich	BZÖ	10,70 %	21

Zdroj: Bundesministerium für inneres. *Wahlen. Nationalratswahl 2008.* [online]

[citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/2008/files/NRW_08_Broschre_Lektor.pdf>

Příloha č. 12: Zastoupení rakouských politických stran v Národní radě po volbách v roce 2013. Nezobrazují strany, které nezískaly žádný mandát.

Strana	Zkratka	Procenta	Mandáty
Österreichische Volkspartei	ÖVP	24,0 %	47
Socialdemokratische Partei Österreichs	SPÖ	26,8 %	52
Freiheitliche Partei Österreichs	FPÖ	20,5 %	40
Die Grünen - Die Grüne Alternative	GRÜNE	12,4 %	24
Team Stronach für Österreich ²⁵³	FRANK	5,7 %	11
Neos – Das Neue Österreich und Liberales Forum ²⁵⁴	NEOS	5,0 %	9

Zdroj: Bundesministerium für inneres. *Wahlen. Nationalratswahl 2008*. [online]

[citováno dne 22. 4. 2014]

<http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/nationalrat/2008/files/NRW_08_Broschre_Lektor.pdf>

²⁵³ Tým Stronach pro Rakousko je euroskeptická, populistická strana, založena byla v roce 2012.

²⁵⁴ Neos – Nové Rakousko je liberální strana, založena byla v roce 2012.